

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านค่ายทะยง ตำบลวังโรงใหญ่
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

รัตนพร ตรงจันทิก : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านค่ายทะยิง ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล

ในการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยิง ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ตามวัตถุประสงค์ตามที่นายกรัฐมนตรี มีนโยบายกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้น และการเพิ่มประสิทธิภาพ ทำให้หมู่บ้านมีความเป็นอยู่ดีขึ้น และเกิดการกระจายรายได้ จากการที่เข้าไปศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ก่อนมีโครงการกองทุน ประชาชนในหมู่บ้านมีความเดือดร้อนเรื่องเงินทุนมาก เพราะประชาชนต้องไปหาเงินทุนจากหน่วยงานอื่น ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูง และต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เมื่อนำมาลงทุนได้ผลผลิต ต้องนำเงินที่ได้จากผลผลิต ไปจ่ายเป็นดอกเบี้ยที่กู้มา ดังนั้น จึงทำให้ประชาชนมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ เมื่อมีกองทุนเข้ามาในหมู่บ้าน เกิดการเรียนรู้การดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุน และเกิดความร่วมมือกันภายในหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่ม มีความสามัคคีดีขึ้นกว่าเดิม ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการกู้ยืมได้น้อยไม่เพียงพอต่อการลงทุน และการทำบัญชีของคณะกรรมการไม่เป็นระบบ เมื่อได้เข้ามาอบรมตามที่พัฒนาชุมชนมาแนะนำก็นำมาแก้ไข การทำบัญชีก็ดีขึ้น

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่นอาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, รองศาสตราจารย์ ดร. คณิต ไช้มุกด์, และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการคุณอุษา จำปาวิทยาคุณ, คุณธนัส, คุณกรด, คุณอารีย์, คุณสงัด, และพัฒนาชุมชน ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยให้กับหมู่บ้าน ปลัดตำบลวังโรงใหญ่ ประธานองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกองทุน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

นางสาวรัตนพร ตรงจันทิก

สิงหาคม 2545

หน้าอนุมัติ

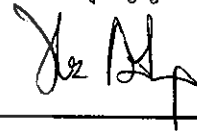
อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

16 ต.ค. 2545

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	4
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	5
บทที่ 2 ปฏิสัมพันธ์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
1. นโยบาย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	7
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	7
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	9
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล	11
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	11
9. เอกสารที่เกี่ยวข้อง	12

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	15
1. วิธีการประเมินโครงการ	15
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	22
4. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	24
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	32
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	32
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	42
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่	46
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	46
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	47
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	49
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	49
2. วิธีการดำเนินการ	49
3. ผลการดำเนินงาน	50
4. อภิปรายผล	50
5. ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ประวัติผู้เขียน	55
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
ภาคผนวก ข แผนภาพที่เกี่ยวข้อง	

แผนภาพที่

หน้า

1	บ้านผู้ใหญบ้าน และหอกระจายข่าว	ข 1
2	เขตติดต่ออำเภอตำบลขุนทด ถนนในหมู่บ้าน	ข 3
3	โรงสีข้าวในหมู่บ้าน ร้านค้า	ข 5
4	วัดใหม่พรหมธรรม พระประจำในวัด	ข 7
5	ไร่มันสำประหลัง ไร้อ้อย	ข 9
6	ไร่ข้าวโพด นาที่ปลูกข้าว	ข 11
7	การทอผ้า การปั่นด้าย	ข 13
8	การเลี้ยงไก่ การเลี้ยงหมู	ข 15
9	คอกวัว วัวที่กลับจากไปเลี้ยง	ข 17
10	สระน้ำตลอดปี และสระน้ำไม่ตลอดปี	ข 19
11	แหล่งน้ำประปา ภาพที่นาที่ปลูกข้าวไม่ได้	ข 21
12	อาชีพเสริม	ข 23

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากสภาพปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่เผชิญอยู่ในปัจจุบันที่ผ่านมาทำให้ทางรัฐบาลในยุคของนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีนโยบายเร่งด่วนโดยจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็วเพื่อลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม เป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่เศรษฐกิจใหม่ ประกอบกับขยายฐานทางด้านเกษตรกรรม ที่เป็นพื้นฐานหลักของคนไทยโดยให้มีการบริหารจัดการจากระดับล่างขึ้นไปสู่ระดับบน เพื่อตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริงและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ เกิดการพึ่งพาตนเองและกระจายรายได้สู่ชุมชนต่าง ๆ พร้อมทั้งเป็นการที่ร่วมงานให้กับบัณฑิตที่จบการศึกษามาใหม่ ๆ หรือบัณฑิตที่ตกค้างในแต่ละปี และเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพโดยพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งในด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ทางสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อเรียนรู้และหาความรู้เพิ่มเติมในหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการในการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ในกรณีหมู่บ้านค่ายทะยิง ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จึงได้มีการประเมินซึ่งจะศึกษารายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและกระบวนการดำเนินงานบ้านค่ายทะยิง ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยิง

3. กรอบความคิดทฤษฎี

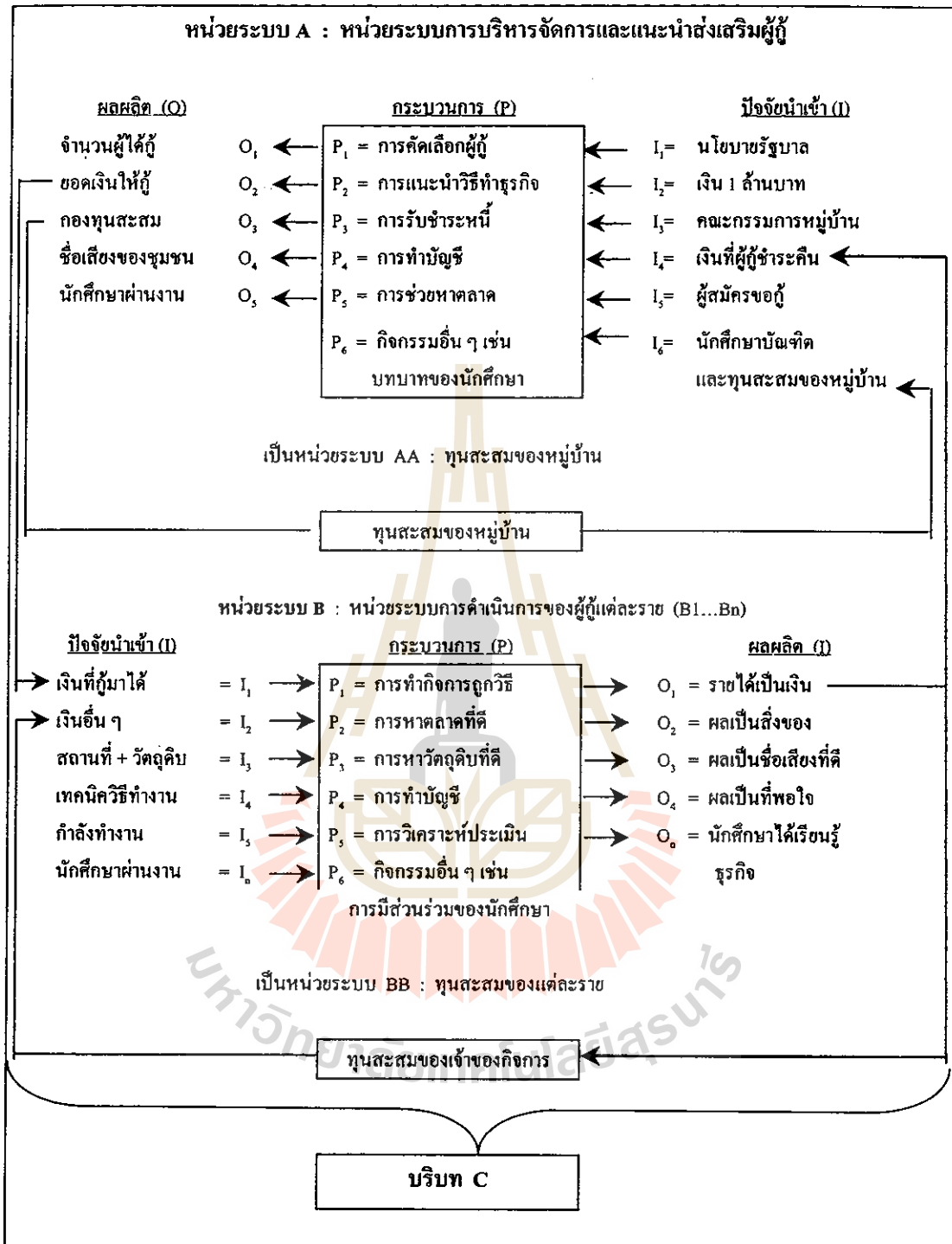
แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam 's CIPP Model) กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยกำหนดประเด็นออกเป็น 4 ประเภท เป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซีพี (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษ โดยนำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน

C : Context Evaluation : การประเมินสภาวะแวดล้อม

I : Input Evaluation : การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

P : Process Evaluation : การประเมินกระบวนการ

P : Product Evaluation : การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น

แผนภูมิที่ 2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จาก แผนภูมิที่ 2 นี้ แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิมีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิต ได้แก่ ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้ดูแลราย มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้ดูแลราย มี P คือกระบวนการทำอาชีพตามรายการและมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดีส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

(ชุดสารนิพนธ์ 2545 : 21)

4. วิธีการดำเนินโครงการประเมินผลการดำเนินงาน

การดำเนินการประเมินโครงการประเมินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่น ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน
3. ใช้ชีพโมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
5. ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลประเด็นที่จะเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4
6. สรุปผลการดำเนิน และจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการจัดทำสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านค่ายทะยิงและได้รู้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุน
2. ได้ทราบถึงความเข้มแข็งของการบริหารพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยิงและแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนา ๆ ของหมู่บ้าน
3. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยิง

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา บ้านค่ายทะขิง หมู่ที่ 6 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็นนโยบายหลักการ ระเบียบและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมิน และหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีเนื้อหาต่อไปนี้

1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นนโยบายของทางรัฐบาล เพื่อเป็นการส่งเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชนและหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ พัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่น โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของแต่ละหมู่บ้าน โดยให้สมาชิกในชุมชนเป็นผู้จัดระบบและบริหารกันเอง เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงต่อไป

1.1 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- เพื่อกระจายอำนาจให้ชุมชน และท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน
- เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามัคคีในชุมชนและท้องถิ่น
- เพื่อเกื้อกูลประโยชน์ให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- เชื่อมโยงกระบวนการในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ชุมชน หน่วยราชการ เอกชน และประชาสังคม
- เพื่อให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเอง และสนับสนุนภูมิปัญญาของตนเองให้ยั่งยืนต่อไป

- ติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.2 วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

- ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
- เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดภาระรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน
- กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต (รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก)

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2544

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกิน 10 คน เลขานุการนายรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน
- คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระในตำแหน่งคราวละ 2 ปี
- นอกจากการพ้นวาระแล้วกรรมการจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก ล้มละลาย หรือถูกศาลพิพากษา

- ในการประชุมแต่ละครั้งต้องมีกรรมการเกินกึ่งหนึ่ง
- กรรมการมีหน้าที่ตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
- คณะกรรมการจะได้เบี้ยประชุมค่าตอบแทนในอัตราที่กำหนด

2.2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนในสำนักงานเลขานุการนายรัฐมนตรีสำนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล ประชาสัมพันธ์ จัดประชุมชี้แจง ให้การสนับสนุนเป็นที่ปรึกษา ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ รายงานผลประจำปี และดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย (รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในวาระเริ่มแรกของหมู่บ้านค่ายทะยิง หมู่ที่ 6 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา วันที่ 12 กรกฎาคม 2544 ผู้ใหญ่บ้านและ อบต. เรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้าน ในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนสนับสนุนให้
เลือกสรรคณะกรรมการดำเนินด้วยความ บริสุทธิ์ ยุติธรรม และโปร่งใส สำหรับการประชุมจะ
ต้องมีหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด หรือหัวหน้า
ครอบครัวอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้ และคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกก็
เป็นไปตามมติของที่ประชุม พร้อมทั้งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับทุกประการ

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

3.1 เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

3.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

3.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

3.5 ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

3.6 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

3.7 ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไม่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

3.8 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

3.9 ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4) แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ก)

4. การขอขึ้นทะเบียนความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามสภาพความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน และชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความพร้อมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ที่ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมิน จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน กล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เช่น จำนวนประชากร อาชีพของประชากรในชุมชน ผลผลิตทางด้านต่าง ๆ การซื้อและจำหน่ายผลผลิต และปัจจัยการผลิตและรวมไปถึงรายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชน

4.2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะกล่าวเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกคณะกรรมการ คุณสมบัติของคณะกรรมการ ละทำการคัดเลือกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

4.3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน เป็นเรื่องของการกำหนดวิธีการและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นของหมู่บ้าน เช่น การจัดทำบัญชีการกู้ยืมเงินกองทุน และการชำระคืนเงินกู้

4.4 ทุนในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน พุคถึงเรื่องของการจำแนกกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน จำนวนสมาชิก วันที่จัดตั้ง และเงินทุนสะสม ที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และความร่วมมือในการเชื่อมโยงพัฒนาหมู่บ้าน กับเครือข่ายอื่นนอกชุมชน

4.5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จะเป็นรายละเอียดในการกู้ยืมเงิน วิธีในการบริหารการเงิน การให้กู้ยืมเพื่อกิจกรรมใด หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ การควบคุมติดตามการใช้คืนเงินกู้ และวิธีการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อันอาจเกิดขึ้นได้ (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ก)

5. ระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

จัดทำขึ้นเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรให้กำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านด้วยเหตุนี้ไว้ดังนี้

ที่ตั้ง : สถานที่ตั้งของกองทุนวัดใหม่พรหมธรรม หมู่ที่ 6 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ใช้เป็นสถานที่ประชุมคณะกรรมการและสมาชิกในการประชุมแต่ละครั้ง

วัตถุประสงค์ : เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ส่งเสริมการออมทรัพย์ บรรเทาเหตุฉุกเฉินทางการเงิน พัฒนาจิตใจของสมาชิกในชุมชนให้มีคุณธรรม

แหล่งที่มาของกองทุน : ที่มาของกองทุนประกอบไปด้วย เงินและทรัพย์สินจากการจัดการของคณะกรรมการ การกู้ยืม ดอกเบี้ยจากการกู้ยืม เงินฝากสัจจะ เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ

คุณสมบัติของสมาชิก : ต้องเป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านชายทะเลยิงไม่น้อยกว่า 1 ปี มีความเข้าใจในระเบียบกองทุน มีเงินฝากสัจจะกับหมู่บ้าน ไม่ขาดส่งติดต่อกันเวลาถึง 3 เดือน

การเป็นสมาชิก : การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านนั้น ผู้สมัครจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้กำหนดไว้ตามระเบียบ และต้องยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิก ได้ที่คณะกรรมการกองทุน เพื่อรอผลการพิจารณาจากคณะกรรมการต่อไป

การพ้นจากสภาพจากการเป็นสมาชิก : สมาชิกที่ต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกด้วยเหตุต่าง ๆ คือ ตาย ลาออก วิกลจริต จำนวนสมาชิกทั้งหมดออกคะแนนเสียงให้ออกสองในสาม ฝ่ายินระเบียบของกองทุน มีคุณสมบัติไม่ครบตามระเบียบของกองทุน (รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก)

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แนวทางในการพิจารณาเงินกู้สำหรับกองทุนหมู่บ้านชายทะเลยิง หมู่ที่ 6 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

6.1 เป็นผู้ที่มีประวัติที่ดี เป็นคนซื่อสัตย์ ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางด้านต่าง ๆ ออกทน ขยันหมั่นเพียร และมีประสบการณ์ในธุรกิจที่จะทำ

6.2 มีหลักประกัน หรือบุคคลค้ำประกันที่สามารถชำระหนี้แทนได้และมีความรับผิดชอบถ้าเป็นทรัพย์สินจะต้องมีสภาพคล่องตัว

6.3 ความสามารถในการชำระหนี้

- พิจารณาจากรายได้ของผู้กู้ การประมาณการรายได้ รายจ่าย
- ภาวะการตลาดของสินค้าผู้กู้ ธุรกิจมีตลาดรองรับหรือไม่ ขายได้หรือไม่
- มีปัญหาในการหาวัตถุดิบมาผลิตหรือไม่
- ทำเลที่ตั้งของกิจการ ปัญหาของสภาพแวดล้อม อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบหรือ

ใกล้แหล่งสินค้าที่จะขายและสะดวกต่อผู้ซื้อหรือไม่

6.4 ผู้กู้ควรมีเงินทุนสำรองของตนเองจำนวนหนึ่ง ไว้สำหรับประกอบธุรกิจในสัดส่วนที่เหมาะสม หากใช้เงินทุนตนเองน้อยแต่ขอกู้นาน้อย ภาระการผ่อนชำระก็จะสูง ดังนั้นควรพิจารณาถึงปัญหาในข้อนี้ด้วย (รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก)

7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชิพ โมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยกำหนดประเด็นออกเป็น 4 ประเภท เป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบชิพ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษ โดยนำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน

C : Context Evaluation : การประเมินสถานะแวดล้อม

I : Input Evaluation : การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

P : Process Evaluation : การประเมินกระบวนการ

P : Product Evaluation : การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอแนวคิดและรูปแบบการประเมินชิพของสตัฟเฟิลบีม เป็นต้นแบบทางความคิดในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยกำหนดประเด็นของการประเมินการตัดสินใจ โดยประเภทการตัดสินใจจะประกอบไปด้วย การประเมินสถานะแวดล้อม (C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ , การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร (P) การประเมินกระบวนการ (P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ โดยที่ประเภทของการตัดสินใจมีทั้ง การตัดสินใจเพื่อวางแผน , การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง , การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ และตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการซึ่งจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ เป็นการเสนอรูปแบบของ “ชิพโมเดล”

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เป็นโครงการที่เพิ่มศักยภาพการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่บัณฑิตเข้าไปศึกษา เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกองทุน โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อศึกษาหลักสูตร การจัดการและประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดคนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษารวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่บัณฑิตที่จะจบการศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่ว่างงานในช่วงภาวะเศรษฐกิจ

ของประเทศไทยกำลังตกต่ำ ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับต่างอีกทางหนึ่งและส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นและบ้านเกิดของตน อีกทั้งบัณฑิตที่ผ่านโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานงานในพื้นที่ การวิเคราะห์โครงการอย่างมีระบบ รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้วิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” และสามารถนำหน่วยกิตไปศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ (จากหนังสือหรือเอกสารวารสาร)

9. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นงลักษณ์ เดชระพีพงษ์ วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. ได้กล่าวเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านไว้ว่า กองทุนหมู่บ้านตามนโยบายรัฐบาลดังกล่าว คือ เกิดเวทีค้นหาและเฟ้นหาคนดี คนที่นำเชื้อถือเกิดการรวมตัวกันเพื่อประชุมร่วมกันอย่างน้อย 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชนเพราะชุมชนไม่เคยมีคนมาประชุมมากขนาดนี้ เนื่องจากไม่เคยร่วมมือกันได้ภาพของคนในชุมชนประชุมร่วมกัน

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันอังคารที่ 15 มกราคม 2545 หน้า 6 ได้กล่าวการบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและช่วยเหลือปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระบบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามช่วยเหลือแก้ไขปัญหาแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนทุกระดับมีแนวโน้มทางพัฒนาโลกให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 19 มกราคม 2545 หน้า 20 ได้กล่าวว่า ความคืบหน้าของนโยบายกระจายรายได้สู่ชุมชนระดับรากหญ้า ผ่านโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหลังจากรัฐบาลดำเนินโครงการไปได้ประมาณ 5 เดือน ขณะนี้โอนเงินให้แล้ว 97 % นอกจากนี้คณะกรรมการประเมินเบื้องต้นแล้วเห็นว่า มีแนวโน้มนี้สูงมาก เนื่องจากผู้ที่ไม่สามารถชำระคืนได้ ปัญหาหลักคือ ระยะเวลาใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย 1 ปี เร็วเกินไป ส่วนใหญ่ชาวบ้านทใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ย 1 ปี เร็วเกินไป ส่วนใหญ่ชาวบ้านทใช้เงินกู้สำหรับลงทุนเพราะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ที่ยังไม่ทันขายผลผลิตมาชำระตามกำหนดได้

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2545 หน้า 12 ได้กล่าวเกี่ยวกับบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก้าวอย่างที่ต้องฟันฝ่าว่าโครงการบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านนี้ได้รับเสียงวิพากษ์

วิจารณ์มาตลอด เพราะเป็นการทำหลักสูตรแบบเร่งรีบ คู่มือชุดวิชาต่าง ๆ ก็ทำกันแบบจุกจุกหูก เครื่องมืออาคารสถานที่เรียนก็ไม่มีความพร้อม สถาบันแต่ละแห่งต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเอาเอง ด้วยเหตุนี้ร่วมกับคุณภาพการผลิตบัณฑิตที่ผ่านมาของสถาบันราชภัฏทำให้สังคมไม่ไว้วางใจว่า สถาบันราชภัฏ จะสามารถผลิตบัณฑิตได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นอกจากนั้นยังต้องฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ระหว่างทำงานในพื้นที่ ซึ่งแล้วแต่เป็นเรื่องใหม่ทั้งสิ้น ประกอบกับมีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานเข้าไปตรวจสอบดูแล ซึ่งมาตรฐานของแต่ละหน่วยงานก็แตกต่างกัน การทำงานจึงไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่หลายคนคิด

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 24 ได้กล่าวเกี่ยวกับการคาดบั้นขีดก่องทุนสมัครตามเป้าว่า เมื่อวันที่ 31 มกราคม นายถนอม อินทรกำเนิด เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ (สรภ.) เปิดเผยภายหลังการประชุมคณะกรรมการติดตาม และประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองว่า ขณะนี้มีบัณฑิตในโครงการรวมทั้งสิ้น 70,895 คน ยังมีหมู่บ้านที่ยังไม่มีบัณฑิตเข้าไปศึกษาประมาณ 4,000 หมู่บ้าน ซึ่งได้มีการขยายเวลาการรับเป็นครั้งสุดท้ายถึงวันที่ 31 มกราคม ที่ผ่านมามีผู้สมัครรวมแล้วใกล้เคียงกับยอดรับเต็ม 74,881 คน ซึ่งบัณฑิตที่เข้ามาใหม่จะมีการสอนเสริม ส่วนหนังสือชุดวิชาการวิจัยชุมชนการจัดการและการวางแผนธุรกิจชุมชน การจัดการธุรกิจ การวางแผนพัฒนา และสารนิพนธ์ จะแล้วเสร็จและส่งให้นักศึกษาภายในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมนี้ แม้หนังสือดังกล่าวจะไปถึงช้าแต่ไม่เป็นปัญหาอะไรเพราะมีการสอนล่วงหน้าไปก่อนแล้ว

ข่าวรามคำแหง (ฉบับที่ 4) วันที่ 20-26 พฤษภาคม 2545 โพลล์ชี้ภาคอีสานประสบปัญหาคิดของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั่วประเทศเกี่ยวกับปัญหา นโยบายกองทุน เห็นนโยบายกองทุนหมู่บ้านสูงสุด ศูนย์ประชามติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทำการสำรวจความหมู่บ้าน จำนวน 922 คน พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัญหาด้านต่าง ๆ ตามที่ระบุในแบบสำรวจปัญหามากที่สุด

ทั้งนี้ “รามคำแหงโพลล์” ชี้ว่า จากผลการสำรวจระดับปัญหากองทุนหมู่บ้านตามความระดับปานกลาง ปัญหาความไม่ชัดเจนในวิธีดำเนินงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับคิด 2545 พบว่า ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั่วประเทศระหว่างวันที่ 1-3 มีนาคม ปานกลาง ปัญหาความขัดแย้งของคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับน้อย ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านกับชาวบ้าน อยู่ในระดับน้อย ปัญหาการขาดความเชื่อถือในการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ ยังพบว่า มีผู้ตอบปัญหาอื่น ๆ อีกด้วย อาทิ ประชาชนไม่ทราบจุดประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน

บ้าน ทำให้เกิดการใช้จ่ายเงินที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกิดการใช้จ่ายเงินที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุน ขาดผู้ให้คำอธิบายหรือให้ความกระจ่างเกี่ยวกับหลักการและปัญหาของกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านมีกฎระเบียบมากและไม่ชัดเจนกรรมการหมู่บ้านขาดความรู้ในเรื่องการบริหารกองทุน เนื่องจากมีการเล่นพรรคเล่นพวก ประธานบริหารและสมาชิกสภาจังหวัดเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งกับประชาคมหมู่บ้านและเข้าไปชี้นำในการดำเนินการของหมู่บ้าน คนจนจริง ๆ ไม่สามารถกู้เงินได้เพราะขาดคนค้ำประกัน ระยะเวลาในการกู้ยืมสั้นเกินไป

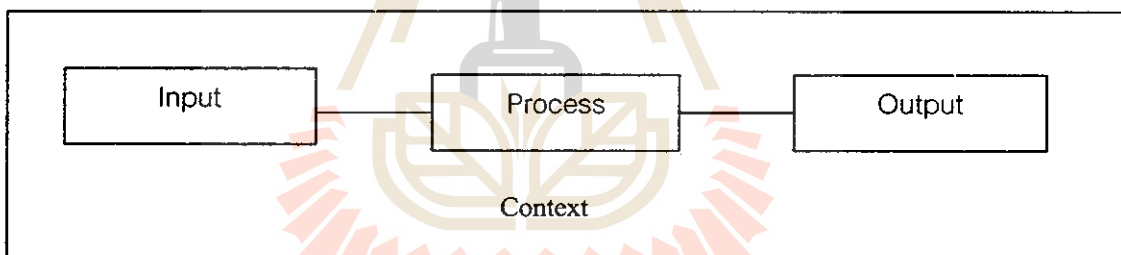

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยสรุปเป็นหัวข้อ เรื่อง วิธีการประเมินประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเรียงตามลำดับก่อนหลังดังต่อไปนี้

1. วิธีประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ที่เกี่ยวกับกระบวนการทางทฤษฎี CIPP Model มาช่วยในการประเมินดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของระบบ

(ชุดการประเมินเพื่อพัฒนา)

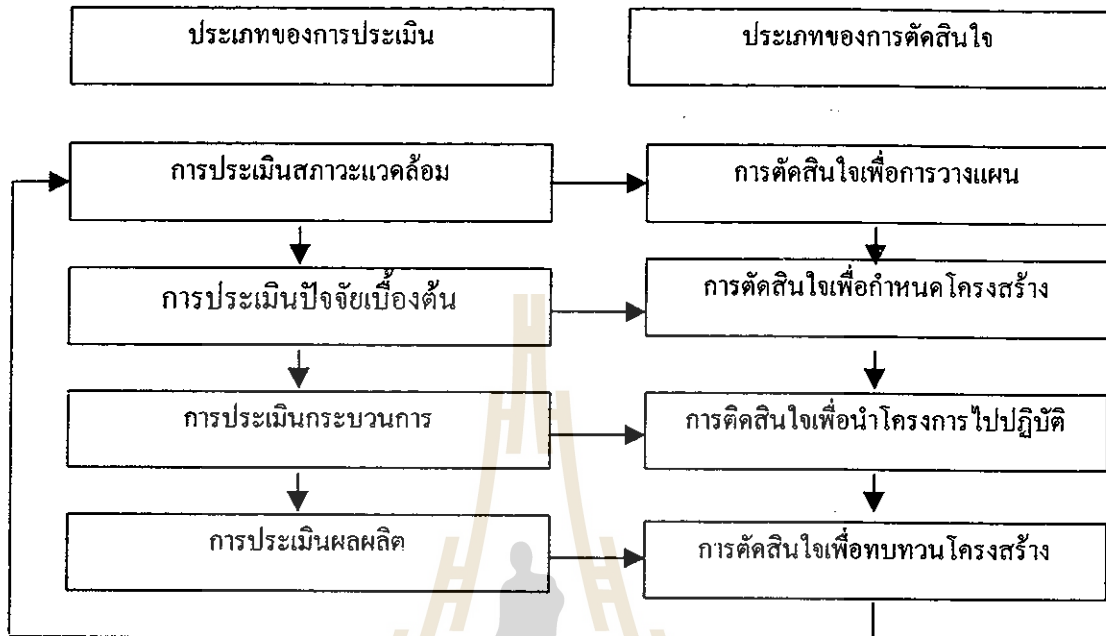
Input คือ ปัจจัยเบื้องต้น หรือวัตถุดิบแรกเริ่มของโครงการ

Process คือ กระบวนการ หรือสิ่งที่เปลี่ยนสภาพวัตถุดิบ

Output คือ ผลผลิต หรือสิ่งที่ได้รับจากการแปรสภาพ

Context คือ สภาพแวดล้อม หรือความจำเป็นที่ต้องการดำเนินโครงการ จากแผนผังรูปข้างต้นได้กล่าวไว้เห็นโดยสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิล บีม (Stufflebeam's CIPP Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 89 – 91) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการ

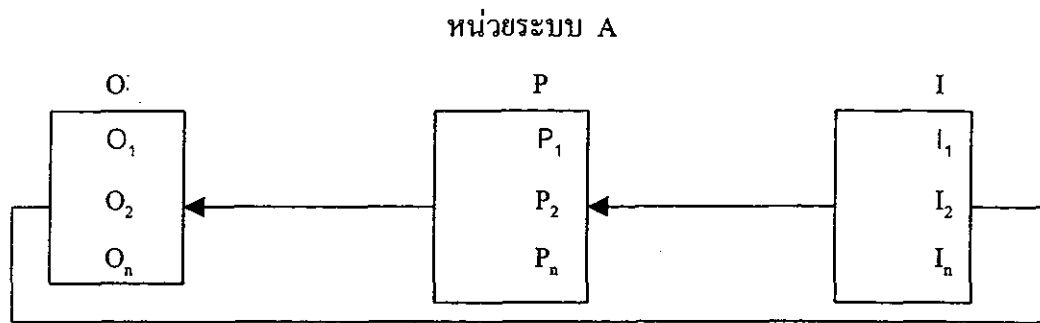
เก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกินสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 91)

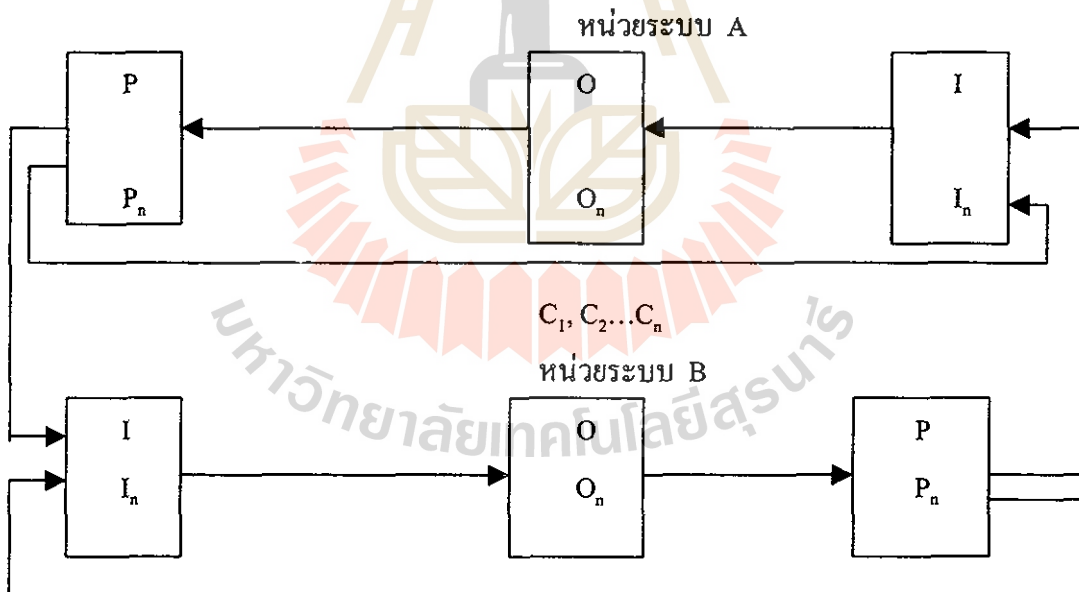
ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C)
เป็นการประเมินก่อนดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็น ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)
เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)
เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P)
เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการรวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

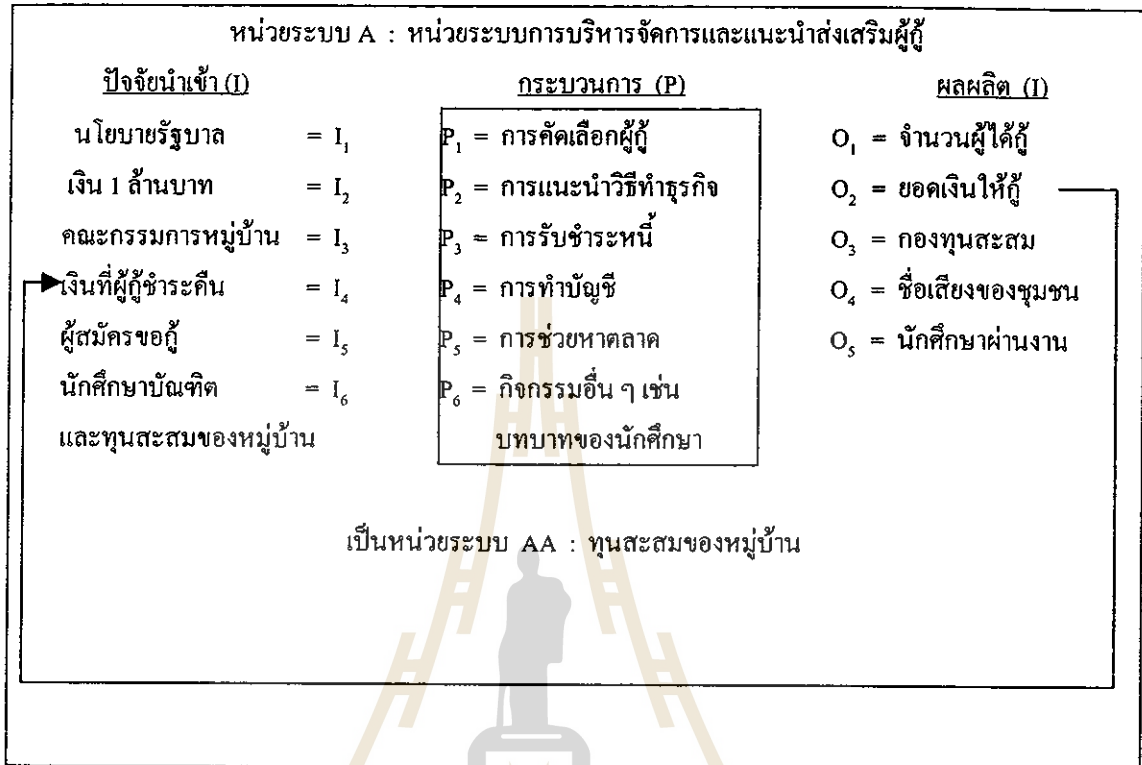
ภาพที่ 3 แสดงระบบการทำงานของหน่วยระบบ A

ในการทำงานเดียวกันการประเมินโครงการ ถ้ามีหน่วยระบบหลายระบบในบริบทเดียวกันก็จะใช้ตัวโครงสร้างระบบแบบเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นที่กล่าวถึงหน่วยระบบ A ดังนั้นระบบที่ 2 อาจจะเรียกว่าหน่วยระบบ B รวมเข้าเป็นหน่วยระบบเดียวกัน โดยเห็นได้ว่า ผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัวจะเป็นปัจจัยนำเข้าของตัวเอง (หน่วยระบบ A) ในการดำเนินการในระยะต่อไป ผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัว จะเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B และผลผลิตของหน่วยระบบ B บางตัวจะเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ด้วย

ภาพที่ 4 แสดงการทำงานของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B

เมื่อนำทฤษฎี CIPP Model มาประยุกต์ใช้ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถนำมาเขียนเป็นผังโครงการได้ดังต่อไปนี้

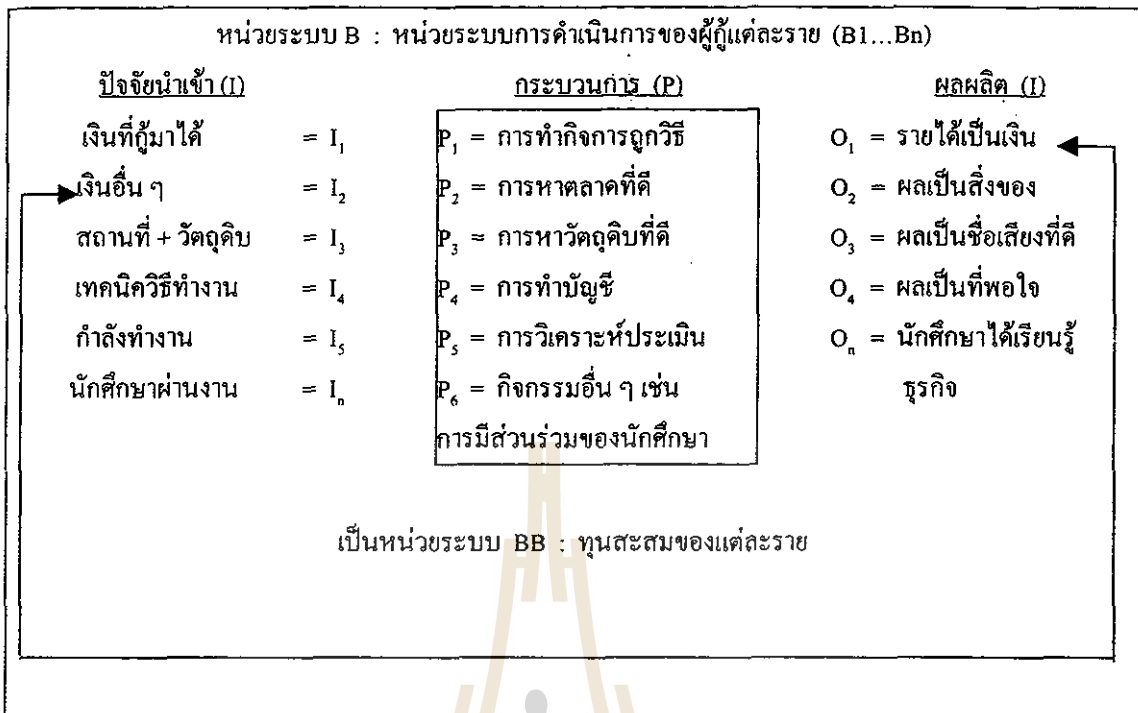
แผนภาพที่ 3 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ A)
(ชุดวิชาการนิพนธ์, 2545 : 21)

จากแผนภาพที่ผ่านมาข้างต้นนั้น คือ หน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA สำหรับหน่วยระบบ A โดย

I_n คือ ปัจจัยนำเข้า

P_n คือ กระบวนการทำงาน

O_n คือ ผลผลิต

แผนภาพที่ 4 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ B)
(ชวศวนิพนธ์, 2545 : 21)

หน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้ดูแลราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบฟ่วง คือ หน่วยระบบ BB

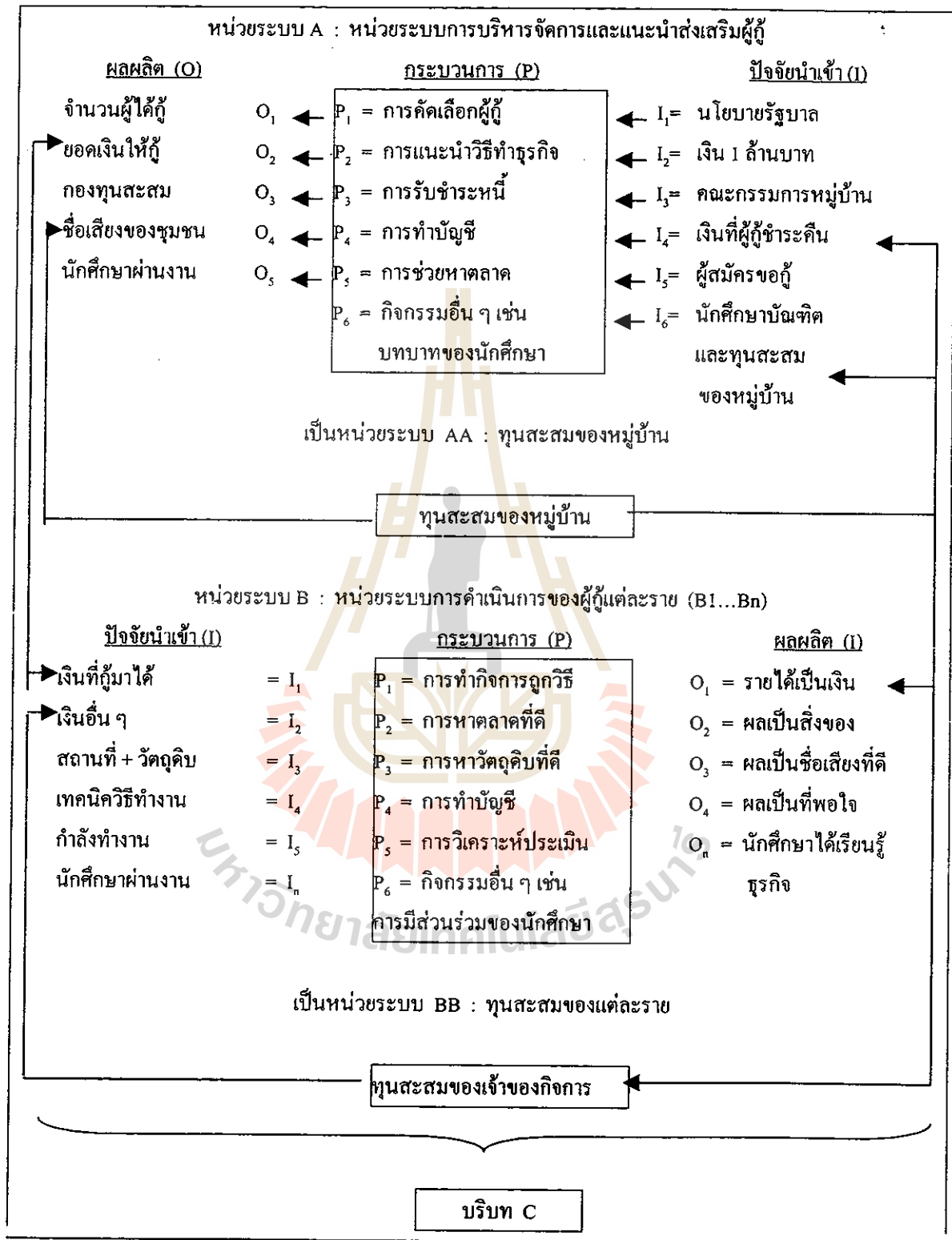
หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบของผู้ดูแลราย โดย

I คือ ปัจจัยนำเข้าที่นำมาประกอบกิจการของผู้ดูแลราย

P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ

O คือ ผลผลิตของผู้ดูแลราย

เมื่อนำรูปจากแผนภาพจากแผนภาพที่ 3 และ 4 มาแสดงร่วมกัน ทำให้แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนในรูปแบบของ “ชีพท์โมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 5 ระบบการทำงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง(เชื่อม A และ B)
(ชุดวิชาสารนิพนธ์, 2545 : 21)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านค่ายทะยิง ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 150 ครอบครัวยุ ซึ่งมีหน้าที่และบทบาทต่างๆ กัน

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	15 คน
- สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	120 คน
สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	90 คน
สมาชิกทั่วไป	30 คน
- ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิก	468 คน
- ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส	10 คน
- ข้าราชการ เจ้าหน้าที่	4 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

คำว่า กลุ่มตัวอย่าง ในการประเมินโครงการหมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการประเมิน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้ประเมินนำมาใช้ในการประเมิน ผลการประเมินที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างถือเป็นผลการประเมินจากประชากรด้วยเช่นกัน

วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร

การประเมินโครงการเพื่อให้ได้ผลตรงกับลักษณะของประชากร คือการสุ่มตัวอย่างจากประชากรนั่นเอง และวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรสามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เลือกต้องสามารถใช้แทนจำนวนประชากรที่ต้องการศึกษาทั้งหมดได้เลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกัน เช่น ถ้าต้องการศึกษาเรื่องทัศนคติของเจ้าของกิจการร้านค้าที่มีในหมู่บ้านค่ายทะยิงที่มีต่อการพัฒนาบ้านค่ายทะยิง ผู้ประเมินอาจเลือกกลุ่มตัวอย่างของเจ้าของกิจการร้านขึ้นมาเพียง 90% ของจำนวนเจ้าของกิจการทั้งหมด แล้วถือว่านั่นเป็นความคิดของกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการร้านค้าทั้งหมด

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นนี้ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกอย่างไม่เท่าเทียมกัน และผู้ประเมินไม่สามารถกำหนดหรือประมาณค่าโอกาสที่ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างได้

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีหมู่บ้านค่ายทะยิง โดยใช้แบบสำรวจต่าง ๆ นั้น จะใช้กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น และเนื่องจากจำนวนครัวเรือนมีมากกว่า 100 ครัวเรือน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้ตามวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Moragn

- บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในบ้านค่ายทะยิง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 150 ครัวเรือน คือ 20 ครัวเรือน
- บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในบ้านค่ายทะยิง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 150 ครัวเรือน คือ 20 ครัวเรือน
- บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) เลือกผู้ให้ข้อมูล คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกผู้กู้ยืม และไม่ได้เป็นสมาชิก
- บร. 6 (แบบรายงานผลเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในบ้านค่ายทะยิง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 150 ครัวเรือน คือ 20 ครัวเรือน
- บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทาง ชุมชนในทัศนของประชชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในบ้านค่ายทะยิง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 150 ครัวเรือน คือ 20 ครัวเรือน
- บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในบ้านค่ายทะยิง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 150 ครัวเรือน คือ 20 ครัวเรือน
- บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ผู้ที่ได้รับอนุมัติในการกู้ยืมเงินกองทุน จำนวน 90 ครัวเรือน คือ 34 ครัวเรือน

โดยทุกอาชีพผู้ศึกษาจะทำการสัมภาษณ์ให้ได้ถึง 50% แต่อาจบางอาชีพอาจจะมีมากกว่า 50% ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการสัมภาษณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีบ้านค่ายทะยิงมีดังนี้

1. การสังเกตและบันทึกข้อมูล

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้านโดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)

3. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

เป็นการจัดเวทีในตำบลเพื่อให้แต่ละหมู่บ้านได้รวมกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่าแต่ละหมู่บ้านมีผลการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนเป็นการเก็บข้อมูลในระดับตำบลรวบรวมข้อมูล

4. การศึกษารายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 10 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้ต่างกัน (บร11)

ข้อมูลที่ได้มาจากคณะกรรมการและการสงเคราะห์ในหมู่บ้านตามแบบ บร.1 – บร. 12

- สังกัดและบันทึก
- สัมภาษณ์
- จัดเวทีชาวบ้าน
- สอบถาม
- .. แบบ (บร)ต่อไปนี้

แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนของประชชน)

แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

4. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

จากการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 หน่วยระบบคือ

4.1 บริบทระดับประเทศ

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMES)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชน
6. บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นสังคมชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

4.2 บริบทระดับท้องถิ่น (รายละเอียดตามตาราง)

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
C1 – ประวัติ ความเป็นมาหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา 3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร 4. อาชีพเดิม (อาชีพหลัก/รอง) คืออะไร 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ 6. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3. ผู้นำกลุ่มอาชีพข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว	1. สัมภาษณ์ตาม บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	7. การเปลี่ยนแปลงด้าน สาธารณูปโภคมีประมาณ พ.ศ.ใด (ถนน , ไฟฟ้า, น้ำ ประปา)		
C2-สภาพ ภูมิศาสตร์ของ หมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน 2. อาณาเขตติดต่อหมู่บ้านอื่น 3. แผนที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลจาก เอกสาร 2. ข้อมูลหมู่บ้าน 3. ผู้นำหมู่บ้าน	1. ศึกษาจาก เอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์
C3-สภาพ เศรษฐกิจและ สังคมของหมู่บ้าน	1. อาชีพหลักและอาชีพรองของ ชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ ทำการเกษตร 3. จำนวนประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน 4. จำนวน โรงเรียนในหมู่บ้าน	1. ผู้นำชุมชน 2. เกษตรตำบล 3. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 1 2. สังเกต
C4- วัฒนธรรม ประเพณี	1. จำนวนวัด 2. จำนวนพระ 3. ภาษาพื้นบ้าน 4. ประเพณีที่สำคัญ	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส 3. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์แบบ ปร. 1 2. ศึกษาจาก เอกสาร 3. สังเกต
C5- ความเข้ม แข็งของชุมชน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. อาชีพที่เลี้ยงครอบครัวได้	1. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 2 (มาจาก ข้อมูลดิบ 50% ครอบคลุม ครัว

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ ประองคอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนาสมาเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหา		
C6-รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2. ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกอง 2. ทุนหมู่บ้าน 3. ได้รับอนุมัติ 4. เงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. แบบ บร. 11
C7-หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้ยืมเงินกองทุน	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้ 2. สาเหตุของการมีหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกอง 2. ทุนหมู่บ้าน 3. ได้รับอนุมัติ 4. เงินกู้	1. สัมภาษณ์แบบ 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. แบบ บร. 11
I1-นโยบายระเบียบแนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบ 2. สำนักนายกฯ 3. รายละเอียดของกองทุน	1. ระเบียบ 2. สำนักนายก	1. ศึกษาจาก 2. เอกสาร
I2-ประชาสัมพันธ์(เอาหมู่บ้านเป็นที่ตั้งว่าข่าวสารมาแบบไหน โดยใช้สื่อแบบไหน	1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์ 3. เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. เอกสาร 4. ประชาสัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจาก 4. เอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I3-คณะ กรรมการกองทุน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มากรพ้นจาก ตำแหน่ง 4. ระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง	1. คณะ กรรมการ กองทุนหมู่บ้าน บ้าน 2. ระเบียบกอง ทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์แบบ บร.4 2. ศึกษาจาก เอกสาร
I4-เงินกองทุน 1 ล้าน	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษา	1. คณะ กรรมการ กองทุนหมู่บ้าน บ้าน	1. สัมภาษณ์
I5-วัสดุ ประสงค์การกู้ เงินตามโครง การ	1. จำนวนเงินลงทุน 2. ที่มาของเงินลงทุน	1. สมาชิกกอง ทุนหมู่บ้านที่ได้ รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม บร.11
I6-สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และ วัสดุคิบในการ ประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุในการประกอบอาชีพ 3. วัสดุคิบในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกอง ทุนหมู่บ้านที่ ได้รับอนุมัติ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC-1การจัด ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำ ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการ กองทุน 2. สมาชิกกอง ทุน 3. ระเบียบกอง ทุน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่ม เติม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC2-ระบบ บัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ 2. ความเป็นปัจจุบัน 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. เอกสาร
PC3-การรับ สมัคร	1. ช่วงเวลาในการรับสมัครและ เหตุผล 2. ค่าธรรมเนียมในการสมัคร 3. คุณสมบัติของผู้สมัคร 4. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะ กรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกอง ทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.4 2. สัมภาษณ์จาก คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 3. เอกสาร
PC4-การรับ ชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะ กรรมการ กองทุน 2. สมาชิก	1. สัมภาษณ์
PC5-การตรวจ สอบการใช้จ่าย เงินกู้	1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 4. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะ กรรมการ กองทุน 2. สมาชิก	1. สัมภาษณ์
PC6-การสร้าง เครือข่ายในการ เรียนรู้	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม เครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเครือ ข่าย	1. คณะ กรรมการหมู่บ้าน 2. สมาชิก	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมี ส่วนร่วม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD1-จำนวนสมาชิกกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนสมาชิกเดิม 2. จำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้น 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่ม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD2-จำนวนผู้ที่ได้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนที่ครั้งที่มีการอนุมัติได้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้อนุมัติที่ได้รับกู้ 3. จำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติ 4. จำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติ ตามแบบ บร.4 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD3-ยอดเงินที่ให้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้แต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ 2. บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD4-จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้ที่ได้รับคืนตามกำหนด 2. การแก้ไขปัญหาเมื่อไม่ผู้กู้ไม่มาชำระเงินตามกำหนด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ 2. บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD5-ยอดเงินที่มีการชำระคืน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินกู้ที่ชำระคืนเงินต้นและเงินดอกเบี้ย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการบัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD6-การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 2. เหตุผลที่ไม่ได้ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. ผู้ตรวจสอบ	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD7-ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
PD8-ผลโดยอ้อม	1. ประสิทธิภาพ 2. การยอมรับจากชุมชน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตตามแบบบร.10

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการการเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน และมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีทั้งในเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลขและเชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลในรูปแบบของข้อความ

ผู้ประเมินในกรณีชุมชนครูสามัคคีได้โดยอ้างอิงแหล่งข้อมูลตามวิธีต่อไปนี้

5.1 การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

1. การสัมภาษณ์โดยตรง

ใช้ในกรณีจัดทำ บร 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน), บร.2 (แบบเก็บข้อมูล ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน), บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน), บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.6 (แบบรายงานผลการจัด

เวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง),บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน), บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์), บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์), บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึก รายการณ์) และ บร.12 (แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

2. การใช้แบบสอบถาม

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน), บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

3. การสังเกต

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.2 (แบบเก็บข้อมูล ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน), บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณ์)

5.2การเก็บจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (ข้อมูลจากคู่มือกองทุนและเอกสารต่าง ๆ)

ใช้ในกรณีจัดทำ บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน), บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

หมายเหตุ บาง บร.อาจใช้วิธีการเก็บหลายวิธีรวมกัน อาทิเช่น บร.1

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีบ้านค่ายทะยิงในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ 2 วิธี ดังต่อไปนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ได้มีการคำนวณเพื่อหาตัวเลขที่ต้องการในแบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน), บร.2 (แบบเก็บข้อมูล ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน), บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน), บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณ์)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ได้นำข้อความที่สำรวจมา เพื่อสรุปผลเป็นข้อสรุปที่ต้องการในแบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง), บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน), บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์), บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) และบร.12 (แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

จากการศึกษาและการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ตามกรอบทฤษฎีซีพีพี โมเดล (CIPP Model) ซึ่งได้ปฏิบัติมาในบทที่แล้ว ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบผลการประเมินบริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม ผลการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้ผู้ ผลการทดลองวิธีใหม่ ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนบ้านค่ายทะยิง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลอติปรายตามลำดับต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1. ความยากจนของประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงภาวะความยากจนของคนในประเทศไทยโดยอาศัยเกณฑ์เส้นความยากจนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับร้อยละ 32.6 และลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี พ.ศ. 2535 และเหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ. 2539 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 มีผลทำให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามความยากจนเริ่มจะมีน้อยลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ในปี พ.ศ. 2543 และร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2544 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคนในปี พ.ศ. 2542 เหลือ 8.2 ล้านคนในปี พ.ศ. 2544 หรือลดลง 1.7 ล้านคนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย online 2545)

2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMES)

ปัจจุบันทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้และสนับสนุนให้มีการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการปล่อยให้มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้เป็นทุนประกอบการ รวมทั้งมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการประกอบอาชีพ และมีโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่เป็น NPL (ธนาคารแห่งประเทศไทย online 2545)

3. การขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

ปี 2544 มูลค่าการส่งออกของสินค้าลดลงจากปี 2543 เนื่องจากอุปสงค์ของประเทศลดลงตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดสำคัญของประเทศไทย อุปสงค์ของตลาดคิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 45 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมดเมื่อนำมาเทียบกับการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศแล้ว อุปสงค์ในประเทศที่มีการอ่อนตัวลงประกอบกับมูลค่าส่งออกลดลงมาก ทำให้มูลค่าการนำเข้าเมื่อเทียบกับปีก่อนลดลงตามไปด้วย

ในปี 2544 มูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ 6.9 ขณะที่มูลค่าการนำเข้าลดลงในอัตราที่น้อยกว่าคือ ร้อยละ 2.8 ทำให้ดุลการค้าเกินดุลลดลงมากกว่าครึ่งเมื่อเทียบกับปีก่อนอย่างไรก็ตาม ดุลบริการบริจายังเกินดุลอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปี 2543 (ธนาคารแห่งประเทศไทย online 2545)

4. สภาพแวดล้อมของประเทศไทย

การพัฒนาประเทศในรอบสิบปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมจึงมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนตามไปด้วยเนื่องจากผลกระทบต่อการสูญเสียดังกล่าว

ช่วงระยะเวลาก่อนปี พ.ศ. 2518 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยเสื่อมโทรมลงเนื่องจากปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและปัญหามลพิษต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเน่าเสียของแม่น้ำลำคลองซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง ทำให้การจัดตั้งองค์การที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในประเทศไทย (มาจากสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม online 2545)

5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

อัตราว่างงานของประชาชน อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ มีทั้งสาเหตุจากการเลิกงาน ไม่ยอมทำงานที่ลำบาก เป็นต้น นอกจากการไม่มีงานทำแล้ว ความเดือดร้อนของประชาชนมีสาเหตุมาจากการขาดสาธารณูปโภคที่ครบถ้วน อันเนื่องมาจากภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนด้วยกัน ก่อให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อหาสิ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตได้ บางทีการกู้หนี้ยืมสินก็อาจจะมี การนำเอาสิ่งของไม่ว่าจะเป็นที่ดินหรือบ้านเรือนไปจำนองเอาไว้ และเมื่อถึงกำหนดการไถ่ถอนหรือชำระหนี้ก็ไม่สามารถทำตามสัญญาได้ ทำให้ที่ดินหรือว่าบ้านเรือนรวมทั้งไร่นาถูกยึดไป ก็จะเกิดปัญหาการไม่มีที่ทำกินขึ้นมากินขึ้นมากอีก ทางภาครัฐจึงได้พยายามแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน โดยการส่งบุคลากรลงไปให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย online 2545)

6. บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นสังคมชนบท

เนื่องจากในสังคมชนบทผู้คนแทบจะทุกคนมีระดับการศึกษาต่ำมาก ทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้หนังสือ ประกอบกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยขาดการบริหารจัดการที่ดี จึงได้เกิดปัญหาตามมาคือ ปัญหาการขาดที่ดินทำกินด้วย ปัญหารายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพใหม่ๆ ที่ดีกว่าเก่า นอกจากนั้นยังได้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีกด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้สังคมในท้องถิ่นชนบทอ่อนแอ (ธนาคารแห่งประเทศไทย online 2545)

7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมสินค้าจากต่างประเทศ

จากหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทยกล่าวถึงสังคมไทยว่าสังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมตะวันตกเป็นอย่างมาก อิทธิพลของสังคมตะวันตกขณะนี้เด่นมากในสังคมไทย มีอิทธิพลมาก ปัจจุบันนี้ค่านิยมตามฝรั่ง ตามวัฒนธรรมตะวันตกมีให้เห็นกันทั่วไป ตัวอย่างเช่น ถ้าประเทศสหรัฐอเมริกาผลิตสิ่งของเครื่องใช้ฟุ่มเฟือยอะไรขึ้นมา เพียงชั่วระยะเวลาเดียวประเทศไทยก็จะมีสิ่งของนั้นวางขายกันแทบจะทันที โดยคนไทยที่ได้ซื้อของชิ้นนั้นต่างก็คิดว่านั่นคือสิ่งโก้เก๋ที่สมควรจะเลียนแบบ คนไทยส่วนมากพยายามเดินตามวัฒนธรรมตะวันตกทุกอย่างโดยลืมคิดถึงความเป็นจริงและความเป็นอยู่ของสังคมไทย (ประยุทธ์ ปยุตโต 2530:88)

เมื่อมาพิจารณาตัวถึงตัวเลขการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่างๆ แล้วนั้น จะเห็นว่าตัวเลขของการส่งออกและการนำเข้ามีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นั้นประมาณตัวเลขทั้งสองตัวจะมีความแตกต่างกันมากขึ้นเรื่อยๆ เช่นกัน โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมีประมาณที่มากกว่าประมาณการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศ นั่นก็หมายความว่าสินค้าจากต่างประเทศกำลังเป็นที่นิยมมากกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศนั่นเอง (ธนาคารแห่งประเทศไทย online 2545)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1. ประวัติความเป็นมา

เมื่อประมาณ 100 ปี ได้มีผู้อพยพจากบ้านกล้วยเข้ามาอาศัย เพื่อมาเลี้ยงสัตว์ (โค, กระบือ) เพราะมีสภาพเป็นป่า และบริเวณกว้าง จึงได้สร้างบ้านอยู่บริเวณใกล้สถานที่ และมีผู้อาศัยอยู่จำนวน 5 ครอบครัวขยายเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และยังมีชื่อหมู่บ้านว่าหมู่บ้านอะไร อยู่มาวันหนึ่งได้มีขโมยและโจร มาขโมยและปล้นของชาวบ้าน และปล้นปล่อยมาขึ้น ทำให้ชาวบ้านทนไม่ได้ก็ออกไป ที่ทรัพย์สินของคนต้องถูกขโมยและโจรปล้นเอาไป จึงบอกหน่วยงานภาครัฐให้มาช่วยเหลือ ภาครัฐจึงแนะนำให้ตั้งค่ายและเข้าเวรยาม เพื่อจับหรือยิงขโมยและโจร ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจึงได้ตั้งชื่อว่าหมู่บ้านค่ายทะยิง หมู่3 ตำบลบ้านหัน และเมื่อปี 2499 ได้เปลี่ยนเป็น

ตำบลนภพขุม และปี 2526 จึงเปลี่ยนเป็นหมู่ 6 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ถึงปัจจุบัน (แผนที่หมู่บ้านอยู่ในภาคผนวก ข)

2. สภาพปัจจุบัน

ความเจริญเริ่มเข้ามาเมื่อมีกำนันตำบลเป็นคนในหมู่บ้าน เริ่มมีถนนลูกรัง (สมัยก่อนเป็นทางเกวียน) และเริ่มมีหน่วยงานทางเกษตรอำเภอเข้ามาแนะนำในการทำไร่ การปลูกข้าวโพด จึงทำให้มีการตัดต้นไม้ เพื่อเอาที่ดินทำการเกษตรมากขึ้น เมื่อมีหน่วยงานของรัฐเข้ามาปล่อย ทำให้เริ่มมีหिनคูก และไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน และมีน้ำประปา(บาดาล)ใช้สะดวกมากขึ้นเมื่อปี 2539 ได้มีโทรศัพท์เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้เกิดความสะดวกมากยิ่งขึ้น ในหมู่บ้านค่ายทะยงไม่มีโรงเรียน ต้องไปเรียนหนังสือที่อื่น ชั้นประถมที่โรงเรียนบ้านค่ายทะยง ตำบลหินดาด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา อยู่ติดกันกับ ทิศเหนือของหมู่บ้านติดบ้านค่ายทะยง ตำบลหินดาด ส่วนทิศตะวันออกติดไร่ของชาวบ้าน ทิศตะวันตกติดนาและทางไปบ้านหนองไทร ทิศใต้ติดไร่นา และทางไปบ้านหนองกระทุ่ม (แผนภาพอยู่ในภาคผนวก ข)

3. เศรษฐกิจหมู่บ้าน

รายได้หลักของชาวบ้านคือการทำเกษตรกรรม แบ่งเป็น ไร่ ไร่นา เลี้ยงสัตว์และรับจ้าง ดังนั้นรายได้ของชาวบ้านจึงขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร เช่น ไร่ไร่นาสำปะหลังบางปีราคามันสำปะหลังกิโลกรัมละ 90 สตางค์ทำให้ไม่พอกับที่ลงทุนไป แต่ถ้าราคา กิโลกรัมละ 1 บาทขึ้นทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้นและเกิดการจ้างงานและมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น (แผนภาพอาชีพของหมู่บ้านค่ายทะยงอยู่ในภาคผนวก ข)

4. ประเพณีและวัฒนธรรม

บ้านค่ายทะยงจะมีประเพณีวันออกพรรษา การตักบาตรเทโว เป็นการแลกเปลี่ยนต่างหมู่บ้าน คือเมื่อหมู่บ้านค่ายทะยงตักบาตร เทโว หมู่บ้านอื่นจะมาร่วมตักบาตรด้วย(หมู่บ้านที่อยู่ใกล้กันอย่างบ้านหนองกระทุ่ม บ้านหนองไทร เป็นต้น) เมื่อหมู่บ้านอื่นตักบาตรบ้านค่ายก็จะไปร่วมตักบาตรทำบุญร่วม (วัน เวลาตักบาตรจะไม่พร้อมกัน) ทำให้เกิดการเรียนรู้ และการเข้าสังคมต่างหมู่บ้าน ด้านวัฒนธรรมบ้านค่ายทะยงทุกหลังคา จะนับถือศาสนาพุทธ วันพระชาวบ้านจะไปวัดมากกว่าวันธรรมดา และจะมีผู้จำศีลที่ในวันพระ (แผนภาพวัดใหม่พรหมธรรมอยู่ในภาคผนวก ข)

5. ภาษาท้องถิ่น

ประชาชนในหมู่บ้านค่ายทะยงพูดภาษาท้องถิ่น คือภาษาโคราชเป็นเอกลักษณ์

ตารางที่ 1 ข้อมูลประชากร

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนครัวเรือน	150	-
2. จำนวนประชากร	588	-
จำแนกตามเพศ		
- ชาย	290	49.32
- หญิง	298	50.68
รวม	588	100
3. จำแนกตามอายุ		
1 วัน – 3 ปีเต็ม	20	3.40
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	16	2.72
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	57	9.69
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	11	1.87
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	28	4.76
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	394	67.00
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	32	5.44
60 ปี 1 วันขึ้นไป	30	5.10
รวม	588	100

ประชาชนในหมู่บ้านจะเป็นช่วงอายุ 18 ปีถึง 50 ปีมาก เป็นวัยที่กำลังทำงาน และวัยกำลังเรียนหนังสือ คือ วัย 6 ปีถึง 12 ปี ส่วนผู้ที่มีอายุตั้งแต่อายุ 60 ปีมีเพียง 30 คน

ตารางที่ 2 อาชีพเดิมของราษฎร และสาเหตุการเปลี่ยนแปลง

อาชีพ	ปีที่เลิก	สาเหตุที่เลิก
ปลูกถั่วลิสง	2500	มีศัตรูพืชมาก
ปลูกกระหู่	2500	ราคาถูกลง

อาชีพเดิม ประชาชนจะปลูกถั่วลิสงและกระหู่กันมาก เพราะเมื่อก่อนชาวบ้านจะทำขนมที่ใส่ถั่วลิสง เช่น กระจ่างสาท จะใส่ถั่วลิสงเพื่อให้มีความมัน และต้มถั่วลิสงเพื่อนำมากินให้เพื่อน

บ้านส่วนที่เหลือก็จะนำไปขาย เพื่อนำเงินมาซื้ออย่างอื่นสาเหตุที่เล็ก เพราะมีศัตรูพืชมาก และสภาพดินไม่ดีเหมือนเก่า ส่วนละหุ่งที่เล็กเพราะราคาถูกลง

ตารางที่ 3 อาชีพที่ทำในปัจจุบัน

อาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ	ปี พ.ศ. ที่เริ่ม
ทำไร่มันสำปะหลัง	36	24.00	2509
ทำไร่ข้าวโพด	47	31.33	2514
ทำไร่อ้อย	10	6.67	2534
เลี้ยงวัว	15	10.00	2540
เลี้ยงหมู	10	6.67	2543
เลี้ยงไก่	2	1.33	2542
ทำนา	30	20.00	2500
รวม	150	100.00	

ปัจจุบันได้ทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ การเกษตรจะแบ่งออกเป็น การปลูกไร่อ้อย เพราะได้ราคาดีแต่จะลงทุนสูงกว่า ทำไร่ข้าวโพดจะซื้อเมล็ดจากตลาดเพื่อนำมาปลูก เมล็ดพันธุ์ที่เก็บเองปลูกแล้วไม่ได้ผลผลิตจะไม่มีฝัก ดังนั้นชาวบ้านจึงต้องซื้อเพื่อหาได้ผลผลิตคือฝักข้าวโพด และเมล็ด ส่วนมันสำปะหลังจะปลูกมากขึ้น เพราะเห็นราคาดี และการเลี้ยงสัตว์ วัว หมู ไก่ และมีการกั๊ยมกองทุนเพื่อเป็นทุนสำรอง

(แผนภาพอยู่ในภาคผนวก ข)

ตารางที่ 4 ประเภทและจำนวนธุรกิจในชุมชน และการจ้างงาน

ธุรกิจ	จำนวน	การจ้างงาน
ค้าขาย	4 ร้าน	กิจการในครอบครัว
โรงสี	4 โรง	กิจการในครอบครัว

ในหมู่บ้านจะมีร้านค้าที่ขายของจำนวน 4 ร้านจะขายดีช่วงเช้า และช่วงที่มีการรับจ้าง เช่นช่วงฝนตกจะมีการจ้างงานมาก ร้านค้าจะขายจำพวกของชำ เช่น ของสด เนื้อหมู ปลา ผัก เป็นต้น และจะไม่มีมีการจ้างคนช่วย จะทำเองในระบบครอบครัว โรงสีมี 4 โรง คือเป็นโรงสีขนาดเล็กลงทีละเฉพาะคนในหมู่บ้าน และเอาช่วงหลังเลิกงานมาสีข้าว และทำเองจะไม่มีมีการจ้างคนงาน (แผนภาพอยู่ในภาคผนวก ข)

ตารางที่ 5 จำนวนราษฎรที่ออกไปทำงานต่างถิ่น

จำนวน	ครอบครัว	ส่งเงินเข้าหมู่บ้าน / ปี
15 คน	10	525,000.- บาท

ในหมู่บ้านจะมีออกไปแรงงานต่างถิ่น คือไปทำโรงงานที่กรุงเทพฯ แล้วจะนำเงินส่งมาให้คนทางบ้านเพื่อใช้ส่วย และมีแรงงานต่างประเทศ คือประเทศไต้หวัน ทำฝ่ายผลิต เช่น ประกอบเครื่องคอมฯ

ตารางที่ 6 จำนวนที่ดินทำกินที่เป็นของตนเอง

จำนวน	ครอบครัว	ร้อยละ
1 – 5 ไร่	24	16
6 – 10 ไร่	26	17
11 – 12 ไร่	37	25
21 – 50 ไร่	25	17
50 ไร่ขึ้นไป	10	6
ผู้ไม่มีเอกสารสิทธิ หรือไม่มีที่ดินของตนเอง	28	19
รวม	150	100

ประชาชนในหมู่บ้านโดยส่วนมากจะมีที่ดินเป็นของตนเอง และจำนวน 11-12 ไร่จะมีจำนวน 37 ครอบครัวมีจำนวนมาก เป็นที่ที่เป็นโฉนดและ สปก ส่วนคนที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองจำนวน 28 ครอบครัว ผู้ไม่มีที่ดินจะรับจ้างภายในหมู่บ้าน รับจ้างปลูกอ้อย ปลูกมันสำปะหลัง ขึ้นอยู่กับการจ้าง เป็นต้น

ตารางที่ 7 จำนวนที่ดินทางการเกษตร

ประเภท	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด	5,762	100
พื้นที่ในการทำนา	1,562	27
พื้นที่ในการทำไร่	4,200	73

ในหมู่บ้านจะทำไร่เป็นส่วนมาก ถือว่าเป็นรายได้หลักของชาวบ้าน ส่วนการทำนาจะทำไร่เพื่อกิน ถ้ามีมากจะนำไปขาย แต่ช่วงหลังชาวบ้านจะไม่ได้ผลผลิตในการทำนา สาเหตุเกิดจากฝนไม่ตกต้องตามฤดู ทำให้ไม่มีน้ำทำนา

ตารางที่ 8 ยอดเงินจากรายได้

ผลผลิต	ครอบครัว	รายได้/บาท/ปี
ในการทำนา	30	40,000
ในการทำไร่ (ข้าวโพด)	47	1,544,000
ไร่มันสำปะหลัง	36	772,000
ทำไร่อ้อย	10	800,000
ในการเลี้ยงสัตว์ (สุกร 60 ตัว)	10	450,000
ในการเลี้ยงสัตว์ (วัว 501 ตัว)	15	3,000,000
ในการเลี้ยงสัตว์ (ไก่ 7 เล้า)	2	1,029,000
รวม	150	7,635,000

รายได้ที่เป็นยอดเงินสูงคือการขาย วัว เพราะในหมู่บ้านจะมีวัวมาก และเป็นช่วงที่ราคาวัวแพงมากขึ้น ปัจจุบัน วัว แม่ ราคาตัวละประมาณ 15,000บาท และขึ้นอยู่กับขนาดของตัววัว และได้กับการทำไร่ข้าวโพด คือการเก็บเมล็ดเพื่อนำไปขาย ราคา กิโลละ 3-4 บาท บางครั้งราคาที่ยขายได้จะได้กำไรไม่คุ้มจากการลงทุน

ตารางที่ 9 รายได้จาก (อาชีพเสริม)

สินค้า	ครอบครัว	รายได้/บาท/ปี
ทอผ้า	11	50,000
ทำขนมขาย	4	36,000
รวม	15	86,000

เป็นอาชีพเสริมหลังจากทำงานประจำ คือทำช่วงว่างงาน ทำให้เกิดรายได้เสริมเพื่อมาเลี้ยงครอบครัว ผ้าที่ทอจะขายผืนประมาณ 180 บาท และขนมที่ขาย คือขนมจิ้นที่ชาวบ้านทำเองแล้วนำไปขายให้คนในหมู่บ้าน เป็นต้น

ตารางที่ 10 รายได้ต่อปีของครัวเรือน

รายได้/บาท/ปี	ครัวเรือน	ร้อยละ
1,000 – 5,000	22	14.67
5,001 – 10,000	34	22.67
10,001 – 20,000	36	24.00
20,001 – 30,000	21	14.00
30,001 – 50,000	17	11.33
50,001 – 100,000	20	13.33
รวม	150	100

ประชาชนในหมู่บ้านจะมีรายได้ประมาณ 10,001-20,000 บาทต่อครอบครัว เป็นอัตราที่มากที่สุดจำนวน 36 ครัวเรือน และขึ้นอยู่กับการลงทุนในการประกอบอาชีพ และผู้ที่มีรายได้ต่ำจะเป็นคือผู้ที่ไม่มิตินทำกิน ส่วนผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,001-100,000 บาทจะเป็นผู้ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง และมีที่ดินจำนวนมากในการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 11 หนี้สินของครัวเรือน

ประเภท	ครัวเรือน	เป็นเงินรวม (บาท)
กองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 8 บาทต่อปี)	90	1,000,000
นายทุนนอกระบบ (ร้อยละ 5 บาทต่อปี)	12	500,000
ร.ก.ส. (ร้อยละ 8-11 บาทต่อปี)	79	6,427,000
รวม		7,927,000

ประชาชนในหมู่บ้านจะคิดหนี้หลายระบบ เช่น เป็นหนี้ กองทุน หนี้ ร.ก.ส. ต่อครอบครัวหรือบางครอบครัวอาจเป็นหนี้ กองทุน ร.ก.ส. และหนี้นอกระบบ เป็นต้น ผู้ที่เป็นหนี้ในระบบส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีที่ดินที่เป็นหลักทรัพย์ เพราะมีอัตราดอกเบี้ยประมาณร้อยละ 8 บาทต่อปี ดอกเบี้ยกองทุนคือ ร้อยละ 8 บาทต่อปี และดอกเบี้ยนอกระบบอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาทต่อเดือน ผู้ที่เป็นหนี้นอกระบบส่วนมากจะเป็นผู้ที่ไม่มิตินทำกิน

หมายเหตุ หลายครอบครัวที่มีหนี้สินหลายธนาคาร

ตารางที่ 12 แหล่งน้ำในชุมชน (ทั้งของสาธารณะและส่วนบุคคล)

ประเภท	จำนวน	ใช้ได้(จำนวน)	
		ตลอดปี	ไม่ตลอด
สระน้ำ	2	1	1
รวม	2	1	1

สระน้ำในหมู่บ้านจะมีอยู่สองสระ สระหนึ่งจะเก็บน้ำได้ตลอดปี และชาวบ้านนำน้ำมารดผักสวนครัว เพราะน้ำประปาเป็นน้ำบาดาล ชาวบ้านจึงไม่นิยม ส่วนอีกสระจะเก็บไม่ได้ตลอดปี เพราะสระนั้นจะมีวังลงไปกับน้ำ ทำให้น้ำแห้ง

(แผนภาพอยู่ในภาคผนวก ข)

ตารางที่ 13 เครื่องใช้ไม่สอยและสิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน

ประเภท	หน่วย	ปี พ.ศ. ที่มี
รถยนต์	11 คัน	ไม่สามารถระบุได้
รถมอเตอร์ไซด์	32 เครื่อง	ไม่สามารถระบุได้
รถไถนาเดินตาม	15 คัน	ไม่สามารถระบุได้
เครื่องเกี่ยวข้าว นวดข้าว	3 คัน	ไม่สามารถระบุได้
มีไฟฟ้า	145 ครัวเรือน	2530
ประปา	150 ครัวเรือน	2537
ตู้เย็น	60 เครื่อง	2540
พัดลม	178 เครื่อง	2540
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	153 ครัวเรือน	2540
ทีวีสี	92 เครื่อง	2540
โทรศัพท์มือถือ	15 เครื่อง	2545
หอกกระจายข้าว	1 แห่ง	2535
ภาชนะเก็บน้ำฝน	456 ครัวเรือน	ไม่สามารถระบุได้
ส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาล	145 ครัวเรือน	ไม่สามารถระบุได้

ในหมู่บ้านทุกหลังคาเรือนจะมีเครื่องอำนวยความสะดวกไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับรายได้ของแต่ละครอบครัว และความจำเป็นของแต่ละคน อย่างบ้านที่มีรถยนต์ ส่วนมากจะเป็นคนที่ประกอบอาชีพทำไร่อ้อย ที่ต้องบรรทุกอ้อยเพื่อนำส่งโรงงาน เป็นต้น

ตารางที่ 14 สาธารณูปโภคในชุมชนและแปลง

ประเภท	หน่วย	ปี พ.ศ.
ถนนลูกรัง	2,400 เมตร	2530
ถนนลาดยาง	-	-
ไฟฟ้า	กิโลวัตต์	2528
ประปา	ลิตร/คิว	2537
โทรศัพท์สาธารณะ	1 แห่ง	2539

ระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน เมื่อก่อนถนนในหมู่บ้านเป็นทางเกวียน และได้ปรับปรุงเป็นถนนลูกรังเมื่อ ปี 2530 ปัจจุบันเป็นถนนหินคูกในหมู่บ้าน และมีไฟฟ้าเมื่อปี 2528 ทำให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น และมีน้ำประปา (บาดาล) เมื่อปี 2537 และโทรศัพท์สาธารณะเมื่อปี 2539 เพื่อใช้สื่อสารได้เร็วมากขึ้น (แผนภาพอยู่ในภาคผนวก ข)

ตารางที่ 15 ระดับการศึกษา

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	202	56.44
มัธยมศึกษา	200	38.61
ต่ำกว่าประถม 6 และไม่ได้ไม่ได้อศึกษา	166	39.60
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	20	4.95
รวม	588	100

ในหมู่บ้านจะไม่มีโรงต้องไปเรียนหนังสือจากที่อื่น ที่ใกล้กับหมู่บ้าน เช่น เรียนประถมที่โรงเรียนบ้านค่ายทะยิง ตำบลหินลาด อำเภอด่านขุน จังหวัดนครราชสีมา เพราะเป็นหมู่บ้านที่ติดกันจึงสะดวกในไปโรงเรียน การศึกษาในหมู่บ้าน ปัจจุบันมีการศึกษามากขึ้นเพราะเห็นความสำคัญในการเรียนหนังสือ ในหมู่บ้านจะจบระดับประถมกันมาก ส่วนคนที่จบต่ำกว่าประถมและไม่ได้ศึกษา คือคนรุ่นเก่า

2. ผลการประเมินโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านค่ายทะยิง หมู่ 6 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านค่ายทะยิง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ว่ารัฐบาลได้มีการจัดตั้งโครงการกองทุน หมู่บ้านเพื่อมาช่วยเหลือประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง และมาพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นเสริมรายได้ให้กับประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น

2. เงิน 1 ล้านบาท เป็นเงินที่รัฐบาลให้มาเป็นแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน ปัจจุบันมีการกู้ยืม 90 ราย เพื่อนำมาประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดเงินกองทุนหมุนเวียน และเงินจำนวน 1 ล้านบาท ไม่เพียงพอกับประชาชน เพราะว่าเงินที่ให้กู้ต่ำไปในการมาลงทุนกิจการ

3. คณะกรรมการหมู่บ้าน การเลือกตั้งคณะกรรมการเป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการเป็นผู้ประสานงานกับภาครัฐบาล ทำหน้าที่คอยดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกกองทุน การเลือกตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านค่ายทะยิง มีปัญหาเล็กน้อย คือ ไม่มีใครอยากเป็นคณะกรรมการ เพราะมีความลำบากในการตัดสินใจเรื่อง ผู้ขอ กู้แล้วได้วงเงินที่ขอกู้ต่ำ ชาวบ้านก็จะมาต่อว่าคณะกรรมการ ดังนั้นคณะกรรมการจึงมีความลำบากใจมาก ในการตัดสินใจการที่จะให้วงเงินกู้ตามที่ชาวบ้านขอกู้

4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน สมาชิกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยิง ได้มีการชำระแล้วจำนวน 1 ล้านบาท แต่กู้ไป 472,000 บาท จำนวนสมาชิก 116 ราย แต่ขอกู้เพียง 43 ราย จึงเหลือเงินในบัญชี 528,000 บาท สาเหตุที่ขอกู้จำนวนน้อย คือให้กู้เดือน พฤศจิกายน 2544 แล้วต้องชำระเดือนมีนาคม 2545 เป็นการให้กู้ยืมระยะสั้นเกินไป จึงทำให้เหลือเงินในบัญชีมาก ปัจจุบันมีผู้มาชำระหนี้หมดแล้ว รวมเงินต้นและดอกเบี้ยจำนวนเงิน 1,018,701.59 บาท และให้กู้ครั้งที่ 2 จำนวนเงิน 1,000,000 บาท มีสมาชิกเพิ่มเป็น 120 ราย แต่ขอกู้ 90 ราย ได้กู้ทั้งหมด ดังนั้นจึงเหลือเงิน 18,701.59 บาท

5. ผู้สมัครขอกู้ ผู้สมัครต้องเป็นสมาชิกของกองทุนบ้านค่ายทะยิง มีคุณสมบัติตามที่กำหนด และยื่นเรื่องการขอกู้เงินกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการจะทำการพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยิง พบว่า ผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยิงส่วนใหญ่ กู้ไปเพื่อพัฒนาอาชีพ เช่น การทำนา การทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย โดยการคัดเลือกตามคุณสมบัติของผู้กู้ตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยิง ต้องมีอาชีพที่ประกอบได้จริง เช่น การกู้เพื่อลงทุนทำไร่อ้อย ว่ามีที่ดินทำกินเอง หรือเช่าที่ และ

เคยมีประสบการณ์ทำไร่และครอบครัวช่วยกันทำมาหากิน ดังนั้น ผู้ขอผู้จะเป็นคนในหมู่บ้านอยู่แล้ว จึงรู้ว่าผู้กู้เป็นคนลักษณะนิสัยเช่นไร ขยันประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใด

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยง พอฟ้า ผู้ทำบัญชี ซึ่งมีตำแหน่งเป็นเหรียญิกของกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยง คือ นายของอาจ ทาจันติก กล่าวว่า ครั้งแรกมีความยุ่งยากมากเพราะยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับระบบของบัญชี ต่อเมื่อได้รับการอบรมจากภาครัฐและนำมาปฏิบัติงานในหน่วยงานของตนเองจึงได้มีความเข้าใจในระบบและกระบวนการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน

3.2 การรับชำระหนี้ของกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยง พบว่า สมาชิกได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านที่ได้จัดตั้งไว้ โดยชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลา โดยทางคณะกรรมการเจ้าหน้าที่เหรียญิก จะออกไปรับชำระหนี้ 3 ใบ ซึ่งจะเขียนรายละเอียดเกี่ยวกับเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ให้คณะกรรมการเป็นผู้เก็บรวบรวมจากชาวบ้านแล้วจึงนำมาชำระหนี้ที่ธนาคารออมสิน สาขาสี่คิ้ว เพื่อความสะดวกแก่สมาชิกแต่ละคน เพราะระยะเวลาการชำระหนี้ไม่พร้อมกัน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลโดยตรง พบว่า สมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน มีจำนวน 120 ราย ได้ยื่น ทำสัญญาเงินกู้จำนวน 90 ราย และยอดเงินให้กู้ จำนวน 1,000,000 บาท เหลือในบัญชี 18,701.59 บาท ไว้เพราะว่าธนาคารออมสิน สาขาสี่คิ้วยังไม่ให้ออน เพราะต้องเก็บไว้เป็นทุนสำรองให้กับกองทุนหมู่บ้าน

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า จำนวนสมาชิกที่กู้เงินจากกองทุนได้ยื่นเรื่องของกู้จำนวน 90 ราย ได้รับอนุมัติหมด

3. ผลกระทบโดยอ้อม เมื่อมีกองทุนทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นและเกิดการเรียนรู้ จากการคิดอัตราดอกเบี้ย เงินที่กู้ไปจะต้องชำระเท่าไรเป็นต้น และเมื่อมีโครงการใหม่ ๆ เข้ามาจะมีการร่วมกลุ่มกัน จะทำให้เกิดความสามัคคี ในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ ผู้กู้เคยประกอบอาชีพ ทำไร่ข้าวโพด ดังนั้นจากประสบการณ์ที่เคยทำมาแล้ว ทำให้รู้ดีว่าจะทำอะไรที่จะทำให้ได้ผลผลิตมากขึ้น และมีวิธีแก้ไขในการลดต้นทุนในการผลิตข้าวโพดให้น้อยลงเพื่อที่จะทำให้รายได้มากกว่ารายจ่ายนั่นเอง

2. อาชีพหลักของผู้กู้ คือเกษตรกร แยกเป็น ไร่อ้อย ไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง และเลี้ยงสัตว์ โค กระบือ สุกร ไก่ และโครงการที่ขอกู้ยืมเงินมากก็จะนำไปลงทุนเพิ่มเติมมากกว่าที่เคยทำแล้วเพื่อต้องการให้ได้ผลผลิตมากสามารถพึ่งพาอาศัยตนเองโดยไม่เดือดร้อน

3. หนี้สินของสมาชิกมีทั้งในและนอกระบบ ผู้ที่มีหนี้สินในระบบจะเป็นผู้ที่มีทรัพย์สินเป็นของตัวเอง เพื่อค้ำประกันให้กับธนาคาร และมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 11 เปอร์เซ็นต์ต่อปี คือผู้ที่ขอกู้รายใหม่ ส่วนผู้ที่เคยกู้มาแล้ว ร้อยละ 8 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ส่วนผู้ที่กู้นอกระบบจะเป็นผู้ที่ไม่ได้มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และอัตราดอกเบี้ย สูงมากคือร้อยละ 5 บาทต่อเดือนในหมู่บ้านค่ายทะยง จะเป็นหนี้ในระบบมากกว่า

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนที่ได้จากการกู้กองทุน เพื่อนำมาสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับครอบครัวของตนเอง จำนวนที่กู้มาได้อาจไม่มาก แต่ก็สามารถเพิ่มการลงทุน ในการประกอบอาชีพ

2. สถานที่วัดดูคิบ อาชีพหลักคือเป็นเกษตรกร ดังนั้น จะมีที่ดินเป็นของตนเอง และเช่าที่ดิน เพื่อทำการเกษตรที่ดินจะอยู่ในเขต ตำบลวังโรงใหญ่ และใกล้บ้านเพื่อทำการประกอบอาชีพ จะได้ไม่ต้องเดินทางไกลเพราะต้องเสียเวลาในการทำงาน

- ไร่อ้อย ใช้วัตถุดิบภายในโดยการขยายพันธ์เองหรืออาจจะซื้อจากบุคคลอื่น หรือบุคคลในหมู่บ้านเดียวกันแล้วแต่กรณี

- ไร่มันสำปะหลัง ใช้วัตถุดิบภายใน คือต้นมันสำปะหลัง

- ไร่ข้าวโพด วัตถุดิบภายนอก คือต้องซื้อเมล็ดข้าวโพดจากร้านค้าที่อื่น ราคาที่อื่นราคาซื้อกิโลกรัมละ 80-90 บาท แล้วแต่พันธ์ข้าวโพด ส่วนปุ๋ยได้จากภายในและภายนอก ภายในคือปุ๋ยคอกที่มาจากมูลสัตว์ ต่างๆ ซากพืชซากสัตว์ ส่วนภายนอกคือปุ๋ยเคมี ซื้อมาจากที่อื่นหรือตามร้านค้าต่างๆ

3. กำลังการทำงาน แล้วแต่กิจการขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก ถ้ากิจการขนาดใหญ่มีที่ทำกินมากอาจจะใช้เครื่องทุ่นแรง อย่างเครื่องยอข้าวโพด และได้ใช้แรงงานคน ค่าแรงวันละ 100 แรงงานที่ใช้เป็นคนในพื้นที่ แต่ถ้าขนาดเล็กจะทำเองในครอบครัว

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า ประกอบด้วยตัวชี้วัดคือ

1. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จการทำกิจกรรมที่ถูกวิธี จะทำให้ลดขั้นตอนการทำงานและลดต้นทุนในการผลิต

2. การหาวัตถุดิบหรือสินค้าที่ดี มีส่วนช่วยเสริมให้กิจการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ใช้สินค้าที่มีมาตรฐานตามที่ต้องการได้กำไร

3. การหาตลาดที่ดี ตลาดที่ดีจะต้องเป็นตลาดเป็นตลาดที่มี อุปสงค์หรืออุปทานใกล้เคียงกันหรือสามารถขายสินค้าในราคาที่ได้กำไร

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ผลโดยตรงที่ได้จากกระบวนการ คือ รายได้เป็นเงินหรือผลผลิต จากการประกอบกิจการ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงาน ถือว่านั่นเป็นค่าตอบแทนจากการลงทุนลงแรงไปทั้งหมด

2. ผลกระทบโดยตรง สิ่งที่ดีถือว่าเป็นผลกระทบโดยตรงจากการประกอบกิจการ ชื่อเสียงที่ได้รับกับผลผลิต ในการประกอบกิจการของผู้กู้

3. ผลกระทบโดยอ้อม ผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยอ้อม จากการประกอบกิจการของผู้กู้คือ บัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้าน เพราะบัณฑิตจะได้ขั้นตอนในการดำเนินกิจการจากผู้กู้แล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ขึ้นไปประกอบอาชีพต่อไป

3. ผลการทดลองวิธีการใหม่

คือการปลูกอ้อยในนา เค็มที่ที่นาส่วนใหญ่ก็จะทำนา แต่เอาที่นามาปลูกอ้อย คือที่ดินไม่สามารถปลูกข้าวได้ จึงหันมาปลูกอ้อยแทนเพราะใช้น้ำน้อยกว่าข้าว โดยมีเกษตรกรคนหนึ่งได้ทดลอง ในหมู่บ้านฝนจะน้อย ทำให้ปัจจุบัน นาในหมู่บ้านจะไม่มีน้ำปลูกข้าว ได้เพราะน้ำไม่พอปลูกอ้อยแล้วอ้อยงามกว่าที่ปลูกในไร่ และอ้อยให้ผลผลิตมากกว่าที่ปลูกในไร่ และสามารถเก็บไว้ได้หลายปีจนกว่า ผลผลิตจะน้อยลง และขายได้ราคาดีน้ำหนักแยะเป็นที่น่าพอใจต่อเกษตรกรรายใหม่ จึงสนใจหันมาปลูกแทนข้าวกัน

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจการเกษตรของผู้กู้ อาชีพเกษตรกรคือการปลูกไร่ อ้อย ไร่มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด เลี้ยงวัว สรุปได้ดังนี้

4.1 อาชีพเลี้ยงสัตว์

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ สถานที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ว่าเหมาะสมหรือไม่
- ชนิดพันธุ์ของสัตว์ที่เลี้ยง
- แหล่งอาหารที่เหมาะสม
- กระบวนการที่ดีได้แก่ การดูแลรักษานำไปเลี้ยงหาอาหาร
- ผลผลิตที่ดี คือ วัวตัวใหญ่ และมีการขยายพันธุ์ทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

4.2 อาชีพทำไร่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง

- ปัจจัยนำเข้า สถานที่ในการทำไร่และเมล็ดและพันธุ์ในการเพาะปลูก
- กระบวนการที่ดี ได้แก่ กรรมวิธีการในการปลูก ดูแลให้ได้ผล

- ผลผลิตที่ได้ คือนผลผลิตทั้งหมด ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและมีทุนสำรองเพิ่มขึ้น

5. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน

1. การดำเนินการเกิดกองทุนเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน การมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้มีกองทุนที่มีประสิทธิภาพและแนวโน้มว่าประชาชนในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

2. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุน มีความซื่อสัตย์ต่อชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักต่อบ้านเกิดของตนเอง จะทำให้หมู่บ้านเกิดการพัฒนาดังต่อไปนี้

3. การส่งเสริมในการจัดตั้งกองทุน ทำให้ชุมชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายของกองทุน การบริหารงานของคณะกรรมการและการพิจารณาในการให้กู้ยืม เกิดการรวมกลุ่มกันเพิ่มมากขึ้น

5.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1. ปัจจัยด้านบวก

- ประสพการณ์การประกอบอาชีพที่ล้มเหลวของประชาชนบางรายจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนให้ประชาชนในหมู่บ้านได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเดิม ๆ

- เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้านร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันมากขึ้น จึงก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง

- ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนกองทุนทั้งหมด 120 คน จากจำนวน 150 ครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นการจัดการออมเพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเอง

- สมาชิกกองทุนมีเงินสะสมเพิ่มขึ้นรู้จักการออมเพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเอง

2. ปัจจัยด้านลบ

- ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นหนี้ ธนาคารและนายทุนนอกระบบ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เจริญเติบโตได้ในระยะอันสั้น อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาทต่อเดือน

- สมาชิกกองทุนบางรายไม่พึงพอใจในการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติเงินกุน้อยกว่าที่ขอกู้ไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการจึงไม่ให้ความร่วมมือในการจัดเวทีการประชุม

- คณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมมากกว่าหนึ่งรายในหนึ่งครอบครัว ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน

5.3 การเกิดเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้เข้าร่วมศึกษาการสร้างเครือข่ายย่อยภายในหมู่บ้านซึ่งสมาชิกหมู่บ้านค่ายทะยิง ได้จัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบการสร้างเครือข่ายย่อยภายในหมู่บ้านซึ่งสมาชิกหมู่บ้านค่ายทะยิง ได้จัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทอผ้า โดยเห็นเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดตั้งขึ้นมาก่อนหน้านี้แล้ว แต่เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านได้เข้ามา กลุ่มนี้ได้มีการพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สมาชิกกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความรู้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น เป็นส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับภายในชุมชน

5.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกในหมู่บ้านค่ายทะยิงมีความสามัคคีอยู่ในระดับปานกลางคือ 61% จากการสำรวจจำนวน 50% ของจำนวนครัวเรือน และในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ระดับปานกลางคือ 63% ยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับปานกลาง คือ 51% สมาชิกในชุมชนมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 65% สมาชิกหาความรู้เพิ่มเติม และสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ความอบอุ่นในครอบครัวทำดีมีการรวมกลุ่ม มีเพิ่มมากขึ้นเพราะเวลาของงบประมาณจาก (อบต) จะต้องรวมกันจึงจะได้งบมา การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกอยู่ในระดับปานกลาง คือ 65% ช่วยเหลือเด็กและสตรี อยู่ในระดับปานกลาง ผู้นำในหมู่บ้านมีคุณธรรม ยุติธรรม เช่นเมื่อมีโครงการจากงบประมาณ ผู้นำจะมาแนะนำและบอกกล่าว การช่วยเหลือแก้ไขปัญหา แต่ไม่มากเช่นท่อน้ำประปาแตก จะมีมาช่วยแต่น้อยหรือต้องให้สินน้ำใจ เป็นต้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในจากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองของหมู่บ้าน ค่ายทะเลยิง ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์และการติดตาม ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและกระบวนการดำเนินงาน ให้ทราบถึงความเป็นอยู่ของชาวบ้าน สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป เศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน ค่ายทะเลยิง
2. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนแห่งชาติ การร่วมกลุ่ม การมีส่วนร่วมที่เกิดจากกิจกรรม และการสร้างความสามัคคีภายในหมู่บ้าน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านค่ายทะเลยิง การทำบัญชีของคณะกรรมการ และการกู้กองทุนมีผลในเรื่องการประกอบอาชีพ ในด้านผลผลิตเพิ่ม หรือการเกิดความขัดแย้งระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิก

2. วิธีดำเนินการ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแยกเป็น 2 ประเภท
 - ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเก็บข้อมูลที่ได้จากความเป็นอยู่ของหมู่บ้านโดยการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์แบบสังเกตโดยใช้แผน บร.1-บร.12
 - ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในการศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในพื้นที่ได้ใช้ข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมจากภาคเอกชนและภาครัฐ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจาก กชช 2 ค สถาบันนามัย และ จปฐ พร้อมทั้งการนำเสนอผลงานวิจัยต่าง ๆ และบทความทางหนังสือพิมพ์ ในเรื่องเกี่ยวกับกองทุนเงินล้าน
- 2 ใช้ CIPP Model วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตั้งบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรจะทำการเก็บข้อมูล
- 3.สรุปผลการดำเนินงานและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการจัดทำสารนิพนธ์

ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

3. ผลการดำเนินงาน

ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม

เมื่อมีนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเพื่อให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศไทย ทางบ้านค่ายทะยิงได้ยี้ระเบียบข้อบังคับของนโยบายนี้มาจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น มีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อให้ได้มาบริหารดำเนินงานกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนเพิ่มขึ้น ได้รับเงิน 1 ล้านบาทจากรัฐบาล เพื่อให้ทางกองทุนหมู่บ้านได้ปล่อยกู้ ทางหมู่บ้านได้ประชุมเพื่อหาอัตราดอกเบี้ย และได้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 บาทต่อปี และทางหมู่บ้านได้ปล่อยเงินครั้งแรกเมื่อ วันที่ 12 พฤศจิกายน 2544 จำนวนเงินที่ปล่อย 472,000 จำนวนสมาชิก 116 คน แต่ขอกู้เพียง 43 ราย และได้รับอนุมัติราย และจำนวนเงินคงเหลือในบัญชี 528,000 บาท ที่ผู้กู้ขอกู้น้อยราย เพราะเป็นการกู้ระยะสั้น และมีการชำระคืนเดือน มีนาคม 2545 ได้ชำระหมดแล้วรวมเงินต้นและดอกเบี้ย จำนวน 1,018,701.59 และได้ปล่อยกู้ครั้งที่ 2 เมื่อเดือน เมษายน 2545 จำนวนสมาชิกเพิ่มเป็น 120 ราย และได้ขอกู้เพียง 90 ราย และได้รับอนุมัติหมด จำนวนที่ปล่อย 1,000,000 บาท เหลือเงินติดบัญชี 18,701.59 บาท เพื่อเป็นทุนสำรองจ่าย และบัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยิงได้เข้าไปสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามหลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผู้กู้แต่ละรายได้รับเงินจากการกู้ก็ได้มีการนำเงินจำนวนนั้นไปเพิ่มการลงทุนหรือกิจการของตน อาจจะมีบางรายได้นำเงินไปผิดวัตถุประสงค์ แต่มีน้อยราย ส่วนใหญ่จะนำไปทำการเกษตร แยกออกเป็น การทำไร่อ้อย ไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง นา และเลี้ยงสัตว์ เป็นการสร้างรายได้ และขยายการลงทุนให้ได้ผลผลิตมากขึ้น จากการทำมีการชำระกองทุนเมื่อครั้งแรก ได้เกิดผลกำไร ทำให้กองทุนมีเงินเพิ่มขึ้น และคงจะมีมากขึ้นเมื่อผู้ก้นำเงินไปลงทุนทำให้อกิจการมีรายได้เพิ่ม และมีคณะกรรมการได้ติดตามกองทุน

4. อภิปรายผล

4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านค่ายทะยิง

1. ได้ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดได้ราย ของชาวบ้าน รายได้หลักคือ การขายผลผลิตทางการเกษตร และการรับจ้าง ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านค่ายทะยิง และจากผลการดำเนินงาน เกิดการหมุนเวียนขึ้น และกระจายรายได้

2 เมื่อกองทุนเข้ามาในหมู่บ้านทำให้ชาวบ้าน ได้มีการร่วมกลุ่มกันมากขึ้น และช่วยเหลือแนะนำการประกอบกิจการ และมีความสามัคคีกัน เมื่อมีงานในหมู่บ้านจะออกไปช่วยเหลือ

3. ได้ทราบถึงอุปสรรคในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ปัญหาในเรื่องนโยบายในการขอผู้ตรงกับวัตถุประสงค์ถ้าวัตถุประสงค์ทำให้มีการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชน ปัญหาที่เห็นได้มาก คือการทำบัญชี จะยุ่งยากมาก แต่เมื่อได้มาอบรมที่พัฒนาชุมชนแนะนำก็แก้ไขได้

4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1. ปัจจัยด้านบวก

1. ประสบการณ์การประกอบอาชีพที่ล้มเหลวของประชาชนบางรายจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนให้ประชาชนในหมู่บ้านได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเดิม ๆ

2. เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้านร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันมากขึ้น จึงก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง

3. ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 120 คน จากจำนวน 150 ครอบครัวซึ่งถือว่าการจัดการออกเพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเอง

4. สมาชิกกองทุนมีเงินสะสมเพิ่มขึ้นรู้จักการออมเพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเอง

2. ปัจจัยด้านลบ

1. ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นหนี้ ธนาคารและนายทุนนอกระบบซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เจริญเติบโตได้ในระยะอันสั้น

2. สมาชิกกองทุนบางรายไม่พึงพอใจในการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติเงินกุน้อยกว่าที่ขอกู้ไว้ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการจึงไม่ให้ความร่วมมือในการจัดเวทีการประชุม

3. คณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมมากกว่าหนึ่งรายในหนึ่งครอบครัวก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน

4.3 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพต่าง ๆ นำไปซื้อเมล็ดข้าวโพด และนำไปจ้างรถไถไร่เพื่อเตรียมดิน เพื่อปลูกข้าวโพด สามารถลงทุนก่อให้เกิดรายได้จากผลผลิต และสามารถนำเงินชำระคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้จำนวนเงินกองทุนเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของกองทุน

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการตามกิจกรรมต่างๆ สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินลงได้ในระดับหนึ่ง และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น โดยสมาชิกได้รู้จักการใช้เงินให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จากการร่วมกลุ่มองค์กร ไปพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพของตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าเดิม

3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประชาชนเกิดความสามัคคีมากขึ้น สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น มีทัศนะอยากให้เกิดกองทุนที่มั่นคง

5. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

- จำนวนเงินที่ให้กู้ยืมไม่ควรมีข้อกำหนดวงเงินไม่เกิน 20,000 บาทต่อราย ควรพิจารณาจากโครงการที่ลงทุน มีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก เช่นผู้ต้องการนำเงินไปซื้อวัวแม่พันธุ์ราคาตัวละ 25,000 จึงไม่เพียงพอ หรืออย่างลงทุนทำไร่อ้อย อาจไม่พอ

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- คณะกรรมการกองทุนควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของตนเองให้มากกว่านี้ โดยให้ความร่วมมือในการประชุมระดับอำเภอมากขึ้น ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่คณะกรรมการโดยเฉพาะ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการบริหารกองทุนให้มากขึ้น

- ควรมีการแบ่งงาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ประธานแบ่งหน้าที่แต่คณะกรรมการไม่มีความพร้อม ในการรับมอบหมายให้ไปประชุมที่อำเภอ แต่ก็ไม่ไป จะให้ประธานกับเหรัญญิกฯ ทำงานหนัก

- ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนแก่คณะกรรมการให้มากกว่านี้ เนื่องจากการทำบัญชีกองทุนค่อนข้างยุ่งยากและข้อมูลมาก เพื่อจะได้จัดทำบัญชีให้ได้มาตรฐาน

3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

- ควรมีการนำเงินกู้ที่ได้มาไปใช้ให้ถูกวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพเพื่อจะได้เกิดการหมุนเวียน และสร้างรายได้ให้ยั่งยืน เช่น ขอกู้เพื่อจะนำเงินกองไปเลี้ยงหมู แต่ได้นำเงินกองนั้นไปใช้หนี้สินที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า เป็นต้น

- ควรมีการจัดการให้เหมาะสมกับรายจ่ายต่าง ๆ และในการประกอบอาชีพควรมีความรู้ในการดำเนินงานของผู้กู้

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

- ควรมีการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมว่า ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนช่วยให้การกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านชายทะเลยิ่งได้อย่างไรบ้าง
- ควรมีการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมว่า กองทุนชายทะเลยังสามารถบริหารจัดการกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนได้อย่างไรบ้าง

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน . 2544 . คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ระดับ จังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินการ กองทุนหมู่บ้าน และชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง . กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน . 2544 ระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 กรุงเทพฯ : สหพัฒนการพิมพ์. จำกัด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติที่ยั่งยืน. 2544.

ระเบียบบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติที่ยั่งยืน. ขอนแก่น สถาบันราชภัฏ , สำนักงาน. 2544. คู่มืออาจารย์ผู้สอน และอาจารย์นิเทศก์หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.